

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 825

Warszawa, 29 sierpnia 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o umowie związku partnerskiego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Artura Dunina.

(-) Beata Bublewicz; (-) Artur Dunin; (-) Jerzy Fedorowicz; (-) Elżbieta Gelert; (-) Rafał Grupiński; (-) Andrzej Halicki; (-) Marek Hok; (-) Bożena Kamińska; (-) Jarosław Katulski; (-) Małgorzata Kidawa-Błońska; (-) Brygida Kolenda-Łabuś; (-) Sławomir Kowalski; (-) Agnieszka Kozłowska-Rajewicz; (-) Ligia Krajewska; (-) Robert Kropiwnicki; (-) Izabela Leszczyna; (-) Zofia Ławrynowicz; (-) Beata Małecka-Libera; (-) Katarzyna Matusik-Lipiec; (-) Izabela Katarzyna Mrzygłocka; (-) Killion Munyama; (-) Anna Nemś; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Janina Okrągły; (-) Alicja Olechowska; (-) Paweł Olszewski; (-) Witold Pahl; (-) Paweł Papke; (-) Krystyna Poślednia; (-) Dorota Rutkowska; (-) Waldemar Sługocki; (-) Bożena Szydłowska; (-) Iwona Śledzińska-Katarasińska; (-) Marcin Świącicki; (-) Aleksandra Trybuś; (-) Robert Wardzała; (-) Mariusz Witczak; (-) Ewa Wolak; (-) Renata Zaremba; (-) Ewa Żmuda-Trzebiatowska.

Ustawa
z dnia
o umowie związku partnerskiego

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art.1.1. Celem ustawy jest umożliwienie osobom zamierzającym pozostawać w stałym pożyciu uregulowanie ich sytuacji prawnej w zakresie stosunków osobistych, majątkowych i spadkowych w drodze umowy rejestrowanej w urzędzie stanu cywilnego.

2. Ustawa niniejsza nie wyklucza możliwości regulowania wzajemnych relacji przez osoby pozostające w stałym pożyciu w inny sposób, jak i zaniechania takiej regulacji.

Art.2. Wymienione poniżej pojęcia mają następujące znaczenie:

1. stałe pożycie – pozostawanie przez dwie osoby w związku opartym na więzi gospodarczej, emocjonalnej przez okres nie krótszy niż trzy miesiące kalendarzowe;
2. umowa związku partnerskiego – umowa zawarta na podstawie niniejszej ustawy pomiędzy dwiema osobami pozostającymi w stałym pożyciu i przyjęta do rejestru prowadzonego przez kierownika urzędu stanu cywilnego;
3. partner – strona umowy związku partnerskiego;
4. związek partnerski – związek tworzony przez dwoje partnerów na podstawie umowy związku partnerskiego uregulowanej przepisami niniejszej ustawy.

Rozdział 2
Zawarcie umowy związku partnerskiego

Art.3. Dwie pełnoletnie osoby fizyczne, z których każda jest uprawniona według prawa polskiego do zawarcia małżeństwa, które złożą zgodne oświadczenie, iż chcą pozostawać ze sobą w stałym pożyciu, mogą zawrzeć umowę związku partnerskiego. Art.12 ust. 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie stosuje się.

Art.4.1. Umowa związku partnerskiego jest zawierana albo w formie aktu notarialnego przed notariuszem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo przez zgodne oświadczenie o jej zawarciu złożone na piśmie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego i potwierdzona jego podpisem.

2. Do zawarcia umowy związku partnerskiego niezbędne jest osobiste i jednoczesne stawiennictwo obu stron umowy przed notariuszem lub kierownikiem urzędu stanu cywilnego oraz osobiste złożenie zgodnych oświadczeń woli o zawarciu tej umowy.

3. Umowę związku partnerskiego zawartą przed notariuszem notariusz przekazuje w wypisach wraz z notarialnie poświadczonymi odpisami zaświadczenia opisanego w art.6 ust.4 do urzędów stanu cywilnego właściwych dla miejsc urodzenia obojga partnerów terminie 7 dni od dnia jej sporządzenia. Nadanie listu poleconego w polskim urządzie pocztowym w terminie wyżej opisanym wypełnia powyższy warunek. W razie uchybienia powyższemu terminowi umowę związku partnerskiego uważa się za niezawartą.

Art. 5.1. Umowa związku partnerskiego zawierana przed notariuszem może zawierać uregulowania stosunków majątkowych stron odmienne od uregulowań zawartych w niniejszej ustawie.

2. Umowa związku partnerskiego zawarta przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może zawierać postanowień odmiennych od zawartych w niniejszej ustawie.

3. W czasie trwania związku partnerskiego strony mogą w drodze aktu notarialnego zmienić zasady regulujące ich stosunki majątkowe.

4. Postanowienia aktu notarialnego opisanego w ust.1 i 3 odmienne od uregulowanych w niniejszej ustawie mogą być powoływane wobec osoby trzeciej jedynie jeżeli były jej znane.

Art.6.1. Osoby zamierzające zawrzeć umowę związku partnerskiego powinny złożyć lub przedstawić kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokumenty niezbędne do zawarcia tej umowy, takie jak dla osób zamierzających zawrzeć związek małżeński.

2. Jeżeli otrzymanie dokumentu, który osoba zamierzająca zawrzeć umowę związku partnerskiego jest obowiązana złożyć lub przedstawić kierownikowi urzędu stanu cywilnego, napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody, sąd może zwolnić tę osobę od obowiązku złożenia lub przedstawienia tego dokumentu.

3. Umowa związku partnerskiego nie może być zawarta przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają ją zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego lub notariuszowi pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tej umowy. Jednakże kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie umowy związku partnerskiego przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy.

4. Osobom zamierzającym zawrzeć umowę związku partnerskiego przed notariuszem kierownik urzędu stanu cywilnego wydaje zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie tej umowy.

5. Zaświadczenie traci moc po upływie trzech miesięcy od dnia jego wydania.

Art.7.1. Nie można zawrzeć umowy związku partnerskiego:

1) jeżeli jedną ze stron jest:

- a) osoba niepełnoletnia,
- b) osoba pozostająca w związku małżeńskim,
- c) osoba pozostająca w związku partnerskim,
- d) osoba ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo,

2) jeżeli miałyby ona być zawarta pomiędzy:

- a) krewnymi lub powinowatymi w linii prostej
- b) rodzeństwem
- c) przysposabiającym i przysposobionym.

2. Umowa zawarta z naruszeniem ust.1 jest nieważna. Ustalenia nieważności takiej umowy może domagać się każdy, kto ma w tym interes prawny.

3. Może być unieważniona umowa związku partnerskiego zawarta przez osobę:

- 1) pozostającą w stanie wyłączającym świadome wyrażenie woli,
- 2) pod wpływem błędu, co do tożsamości drugiej strony,
- 3) pod wpływem groźby bezprawnej innej osoby, jeżeli z okoliczności wynika, iż składający oświadczenie mógł się obawiać, iż jemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste.

4. Unieważnienia umowy związku partnerskiego z powołaniem się na przyczyny opisane w ust.3 mogą się domagać jedynie strony tej umowy nie później niż po upływie 6 miesięcy od ustania stanu będącego podstawą takiego żądania.

5. Unieważnienie umowy związku partnerskiego z innych przyczyn nie jest możliwe.

Rozdział 3 **Stosunki osobiste**

Art.8. 1. Partnerzy mają równe prawa i obowiązki w związku partnerskim. Są obowiązani do wzajemnej pomocy, lojalności oraz wsparcia materialnego i osobistego, a także do współdziałania dla dobra zawartego związku partnerskiego.

2. W razie braku zgody, co do rozstrzygnięcia o sprawie wspólnej dla partnerów każde z nich może się zwrócić o rozstrzygnięcie tej sprawy przez sąd.

Art.9. 1. Jeżeli prawo do mieszkania przysługuje jednemu z partnerów, drugi jest uprawniony do korzystania z tego mieszkania w celu zaspokojenia wspólnych potrzeb. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przedmiotów urządzenia domowego.

2. W razie przemijającej przeszkody, która dotyczy jednego z partnerów, drugi partner może za niego działać w sprawach zwykłego zarządu, w szczególności może bez pełnomocnictwa pobierać przypadające należności, chyba że sprzeciwia się temu partner, którego przeszkoda dotyczy. Względem osób trzecich sprzeciw jest skuteczny, jeżeli był im wiadomy.

3. Partnerzy są odpowiedzialni solidarnie za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb gospodarstwa domowego

Art.10. Ilekroć przepis prawa używa określenia osoba bliska, osoba najbliższa lub określenia osoba pozostająca w faktycznym pożyciu lub we wspólnym gospodarstwie domowym rozumie się przez to również partnerów.

Rozdział 4

Stosunki majątkowe

Art.11. Z chwilą zawarcia umowy związku partnerskiego powstaje z mocy ustawy wspólność majątkowa obejmująca przedmioty nabyte przez partnerów w czasie jej trwania.

Art.12. Do majątku osobistego każdego z partnerów należą:

- 1) przedmioty majątkowe nabyte przed powstaniem wspólności majątkowej,
- 2) przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił,
- 3) prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom,
- 4) przedmioty majątkowe służące wyłącznie do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z partnerów,
- 5) prawa niezbywalne, które mogą przysługiwać tylko jednej osobie,
- 6) przedmioty uzyskane z tytułu odszkodowania za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia albo z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; nie dotyczy to jednak renty należnej poszkodowanemu partnerowi z powodu całkowitej lub częściowej utraty zdolności

do pracy zarobkowej albo z powodu zwiększenia się jego potrzeb lub zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość,

7) wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę lub z tytułu innej działalności zarobkowej jednego z partnerów,

8) przedmioty majątkowe uzyskane z tytułu nagrody za osobiste osiągnięcia jednego z partnerów,

9) prawa autorskie i prawa pokrewne, prawa własności przemysłowej oraz inne prawa twórcy,

10) przedmioty majątkowe nabyte w zamian za składniki majątku osobistego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art.13. 1. Zaspokojenia z majątku wspólnego może żądać także wierzyciel, którego dłużnikiem jest tylko jeden z partnerów.

2. Jeżeli jednak wierzytelność powstała przed powstaniem wspólności majątkowej albo jeżeli dotyczy ona osobistego majątku jednego z partnerów, wierzyciel może żądać zaspokojenia tylko z osobistego majątku dłużnika oraz z wierzytelności dłużnika.

3. Sąd może ograniczyć lub wyłączyć możliwość zaspokojenia się z majątku wspólnego przez wierzyciela, którego dłużnikiem jest tylko jeden z partnerów, jeżeli ze względu na charakter wierzytelności albo stopień przyczynienia się partnera będącego dłużnikiem do powstania majątku wspólnego - zaspokojenie z majątku wspólnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

4. Wierzyciel partnera nie może w czasie trwania wspólności majątkowej żądać zaspokojenia z udziału, który w razie ustania wspólności przypadnie temu partnerowi w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku. Przepisy zawarte w Tytule X księgi III kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio.

Art.14. 1. Partnerzy mają równe udziały w majątku wspólnym.

1. Z ważnych powodów można domagać się ustalenia przez sąd udziałów z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z partnerów przyczynił się do powstania majątku wspólnego.

3. Partner nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku partnerów ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku.

4. W czasie trwania wspólności majątkowej partner nie może domagać się podziału wspólnego majątku partnerów.

5. Za zobowiązania w zakresie zarządu majątkiem partnerzy odpowiedzialni są solidarnie.
6. Każdy partner jest uprawniony i zobowiązany do udziału w zarządzie majątkiem wspólnym..
7. Każdy partner może bez uprzedniej zgody drugiego partnera prowadzić sprawy, które nie przekraczają zakresu zwykłego zarządu. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy drugi partner sprzeciwi się jej prowadzeniu, potrzebna jest zgoda sądu.
8. Każdy partner może podejmować czynności nagłe, których zaniechanie mogłoby narazić majątek wspólny na niepowetowane straty.

Rozdział 5. Dziedziczenie

Art.15. Po upływie roku od zawarcia umowy związku partnerskiego partnerzy są uprawnieni do dziedziczenia po sobie z ustawy na takich samych zasadach, na jakich dziedziczą małżonkowie. Uprawnienie to wyłącza złożenie powództwa o rozwiązanie umowy związku partnerskiego przed upływem pierwszego roku jej obowiązywania.

Rozdział 6.

Ustanie obowiązywania umowy związku partnerskiego

Art.16. Umowa związku partnerskiego ustaje:

- 1) z chwilą śmierci jednej z jej stron,
- 2) z chwilą złożenia przez obie strony działające osobiście zgodnego oświadczenia woli przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego o rozwiązaniu tej umowy,
- 3) przez rozwiązanie tej umowy przez sąd w razie stwierdzenia ustania stałego pożycia przez okres nie krótszy niż 3 miesięcy

Art.17.1. W razie rozwiązania umowy związku partnerskiego przez sąd nie orzeka się o winie lub przyczynieniu do ustania stałego pożycia.

2. W postępowaniu bada się jedynie zaistnienie przesłanki określonej w art.16 pkt. 3). O podziale majątku wspólnego orzeka się jedynie na zgodny wniosek stron.

3. Do podziału majątku wspólnego partnerów po ustaniu wspólności majątkowej stosuje się przepisy o zniesieniu współwłasności.

Art.18. 1. W razie gdyby jeden z partnerów w związku z ustaniem obowiązywania umowy związku partnerskiego znalazł się w niedostatku, to może on się domagać od drugiego partnera alimentów w wysokości odpowiadającej jego usprawiedliwionym potrzebom oraz możliwościom zarobkowym zobowiązanego.

2. Roszczenie opisane w ust.1 wygasa po upływie trzech lat od ustania obowiązywania umowy związku partnerskiego lub z chwilą zawarcia przez uprawnionego kolejnej umowy związku partnerskiego albo wstąpienia w związek małżeński.

Rozdział 7.

Zmiany w przepisach obowiązujących i wejście ustawy w życie

Art.19. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prawo to służy, obok osoby określonej w ust. 3, także jej bliskim, to jest małżonkowi albo partnerowi, wstępnym, zstępnym, rodzeństwu i przysposobionym.”;

1. w art. 10 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pozostały małżonek(ka) albo partner(ka);”.

Art.20. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swego małżonka, partnera oraz krewnych i powinowatych do drugiego stopnia,”

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa lub związku partnerskiego (§ 1 pkt 2), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).”;

Art.21. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. 1. Nie może zawrzeć małżeństwa, kto już pozostaje w związku małżeńskim albo związku partnerskim.

2. Unieważnienia małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w poprzednio zawartym związku małżeńskim albo w związku partnerskim może żądać każdy, kto ma w tym interes prawny.

3. Nie można unieważnić małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w poprzednio zawartym związku małżeńskim, jeżeli poprzednie małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, chyba że ustanie tego małżeństwa nastąpiło przez śmierć osoby, która zawarła ponowne małżeństwo pozostając w poprzednio zawartym związku małżeńskim.

4. Nie można unieważnić małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w uprzednio zawartym związku partnerskim, jeżeli związek partnerski ustał lub został unieważniony, chyba, że ustanie związku partnerskiego nastąpiło przez śmierć osoby, która zawarła małżeństwo pozostając w uprzednio zawartym związku partnerskim.”;

2) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. Nie można unieważnić małżeństwa po jego ustaniu. Nie dotyczy to jednak unieważnienia z powodu pokrewieństwa między małżonkami oraz z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w chwili zawarcia małżeństwa w zawartym poprzednio związku małżeńskim albo związku partnerskim.”;

3) w art. 61⁴ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa ani związku partnerskiego.”;

Art.22. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.⁴) wprowadza się następujące zmiany:

1. art. 17 pkt.1) otrzymuje następującą treść:

„o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe oprócz spraw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka, o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, o rozwiązanie przysposobienia oraz spraw o ustalenie nieistnienia związku partnerskiego, ustalenie nieważności związku partnerskiego, unieważnienie związku partnerskiego i rozwiązanie związku partnerskiego,”

2. po art. 41 dodaje się art. 41¹ w brzmieniu:

„Art. 41¹. Powództwo ze stosunku związku partnerskiego wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu partnerzy mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jeden z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda.”;

1. w art. 48 w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w sprawach swego małżonka, partnera, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia;”;

1. w art. 48 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

3) w art. 87 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, a w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również rodzice, małżonek, partner, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.”;

1. art. 170 otrzymuje brzmienie:

„Art. 170. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do złożenia środka odwoławczego od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa, unieważnienie związku partnerskiego, rozwód lub rozwiązanie związku partnerskiego albo ustalającego nieistnienie małżeństwa lub związku partnerskiego, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po uprawomocnieniu się wyroku związek małżeński albo umowę związku partnerskiego.”;

1. w art. 261 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków stron, partnerów stron, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osób pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia. Prawo odmowy zeznań trwa po ustaniu małżeństwa lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia. Jednakże odmowa zeznań nie jest dopuszczalna w sprawach o prawa stanu, z wyjątkiem spraw o rozwód.”;

1. w art. 398² w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

1) o rozwód, o separację, o rozwiązanie związku partnerskiego, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania;”;

1. w art. 398² § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Niedopuszczalna jest skarga kasacyjna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa, ustalającego nieistnienie związku partnerskiego, orzekającego unieważnienie małżeństwa, a także od wyroku orzekającego unieważnienie umowy związku partnerskiego, jeżeli choćby

jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński albo związek partnerski.”;

1. art. 400 otrzymuje brzmienie:

„Art. 400. Niedopuszczalna jest skarga o wznowienie od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa, unieważnienie umowy związku partnerskiego, rozwód, rozwiązanie umowy związku partnerskiego, a także od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa i wyroku ustalającego nieistnienie umowy związku partnerskiego, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po jego uprawomocnieniu się związek małżeński albo umowę związku partnerskiego.”;

1. w art. 519¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W sprawach z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli skarga kasacyjna przysługuje tylko w sprawach o przysposobienie oraz o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo partnerami, chyba że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.”;

1. w art. 545 w § 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1¹ w brzmieniu:

„1¹) partner osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie;”;

1. w art. 546 w § 1 w pkt 3 otrzymuje następujące brzmienie:

„4) małżonek albo partner osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie.”;

1. w art. 548 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Doradcą tymczasowym należy ustanowić przede wszystkim małżonka, partnera, krewnego lub inną osobę bliską, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie wzgląd na dobro osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie.”;

1. po art. 567⁵ dodaje się rozdział 1a w brzmieniu:

„Rozdział 1a

Sprawy partnerskie

Art. 567⁶

Postanowienie rozstrzygające o tym, czy okoliczność przedstawiona przez kierownika urzędu stanu cywilnego wyłącza zawarcie związku partnerskiego.

Art. 567.⁷

§ 1. Rozstrzygnięcie o wyłączeniu odpowiedzialności partnera za zobowiązania zaciągnięte przez drugiego z partnerów w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb gospodarstwa domowego, może nastąpić dopiero po umożliwieniu złożenia wyjaśnień partnerowi wnioskodawcy, chyba że jego wysłuchanie nie jest możliwe lub celowe.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także do uchylecia postanowienia w tym przedmiocie.

Art. 567⁸.

§ 1. W sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między partnerami właściwy jest sąd miejsca położenia majątku, a jeżeli wspólność ustała przez śmierć jednego z partnerów - sąd spadku.

§ 2. W postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między partnerami sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów partnerów w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi.

§ 3. W razie sporu co do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym sąd może w tym przedmiocie orzec postanowieniem wstępnym.

§ 4. Do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między partnerami, a zwłaszcza do odrębnego postępowania w sprawach wymienionych w § 2 stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku.”;

1. art. 682 otrzymuje brzmienie:

„Art. 682. Współspadkobiercy powinni podać sądowi swój wiek, zawód, stan rodzinny oraz dane co do swych zarobków i majątku, a także zarobków i majątku małżonka albo partnera, wyjaśnić, w jaki sposób korzystali ze spadku dotychczas, jak również podać inne okoliczności, które mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co każdy ze współspadkobierców ma otrzymać ze spadku. Jeżeli przedmiotem działu jest gospodarstwo rolne, współspadkobiercy powinni w szczególności podać dane dotyczące okoliczności przewidzianych w art. 214 kodeksu cywilnego.”;

1. art. 743¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 743¹ . § 1. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo w związku partnerskim stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego.

§ 2. W terminie tygodnia od dnia dokonania pierwszej czynności związanej z wykonaniem zabezpieczenia małżonek albo partner obowiązanego może sprzeciwić się wykonaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, o czym organ wykonujący zabezpieczenie niezwłocznie zawiadamia uprawnionego.

§ 3. Sprzeciw, o którym mowa w § 2, nie wstrzymuje wykonania zabezpieczenia. Jeżeli jednak zabezpieczenie prowadzi do zaspokojenia uprawnionego, wstrzymuje się wypłatę pieniędzy uzyskanych w postępowaniu zabezpieczającym.

§ 4. W razie sprzeciwu, o którym mowa w § 2, uprawniony może w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia go, pod rygorem upadku zabezpieczenia w zakresie wykonania na

mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego, wystąpić do sądu o nadanie temu postanowieniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi albo partnerowi obowiązany. Przepisy art. 787 stosuje się odpowiednio. Upadek, o którym mowa w zdaniu pierwszym, następuje również w razie oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.”;

1. w art. 776¹ dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Przepisy niniejszego artykułu stosuje się także do związku partnerskiego i partnerów.”;

1. dodaje się art.787³ w następującym brzmieniu:

19. „§ 1. Tytułowi egzekucyjnemu, wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku partnerskim, sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej partnerowi, z ograniczeniem jednak jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową. Przed nadaniem klauzuli wykonalności sąd wysłucha partnera dłużnika.

§ 2. W postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności sąd, na wniosek partnera dłużnika orzeka również o ograniczeniu lub wyłączeniu możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela z majątku wspólnego”

20. w art. 840 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek albo partner, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi albo partnerowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek albo partner wcześniej nie mógł podnieść.”;

1. dotychczasową treść art. 840¹ oznacza się jako § 1, po którym dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do związków partnerskich”;

1. w art. 891² dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do osób pozostających w związku partnerskim.”;

1. art. 910³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 910³. Do egzekucji z prawa majątkowego wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków oraz do egzekucji z prawa majątkowego wchodzącego w skład majątku wspólnego partnerów stosuje się odpowiednio przepisy art. 923¹ .”;

1. w art. 923¹ dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do osób pozostających w związku partnerskim.”;

1. w art. 976 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, partnerzy, dzieci, rodzice i rodzeństwo oraz osoby obecne na licytacji w charakterze urzędowym,

licytant, który nie wykonał warunków poprzedniej licytacji, osoby, które mogą nabyć nieruchomości tylko za zezwoleniem organu państwowego, a zezwolenia tego nie przedstawiły.”;

1. w art. 1103¹ dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Przepis § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do związków partnerskich.”;

1. w art. 1106² dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Przepis § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do związków partnerskich.”;

Art.23. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 29, poz. 1954 z późn. zm.⁵) wprowadza się następujące zmiany:

1. art. 27c otrzymuje brzmienie:

„27c. Jeżeli egzekucja ma być prowadzona zarówno z majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka albo partnera, jak i z ich majątków osobistych, tytuł wykonawczy wystawia się na oboje małżonków albo partnerów.”;

1. w art. 107 w § 4 pkt. 2 - 3 otrzymuje brzmienie:

„2) poborca skarbowy prowadzący licytację, jego małżonek albo partner i dzieci;

3) pracownicy organu egzekucyjnego prowadzącego licytację, ich małżonkowie albo partnerzy, ich dzieci, a jeżeli w danej miejscowości jest więcej organów egzekucyjnych - także pracownicy tych innych organów;”;

1. w art. 111d w § 1 pkt. 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkowie albo partnerzy, dzieci, rodzice i rodzeństwo osób, o których mowa w pkt 1 i 2;”.

Art.24. W ustawie z 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 2004 r. Nr 161, poz. 1688, z późn. zm.⁶) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Ustawa reguluje sprawy związane z rejestracją urodzeń, małżeństw, związków partnerskich oraz zgonów, a także sprawy dotyczące innych zdarzeń, które mają wpływ na stan cywilny osób.”;

2) dodaje się Rozdział 10 o następującej treści:

„Rozdział 10. Rejestr umów związków partnerskich

art.84. 1. Urząd stanu cywilnego przechowuje umowy związków partnerskich zawarte na podstawie odrębnych przepisów i prowadzi rejestr tych umów .

2. W razie stwierdzenia, iż odpis umowy związku partnerskiego został złożony przez notariusza z uchybieniem terminowi opisanemu w art.4 ust.3 ustawy kierownik urzędu stanu cywilnego odmawia przyjęcia umowy związku partnerskiego o czym informuje notariusza oraz partnerów na adresy wskazane w umowie związku partnerskiego.

3. Z rejestru umów związków partnerskich urząd stanu cywilnego wydaje zaświadczenia oraz uwierzytelnione kopie złożonych umów związków partnerskich. Art.83 stosuje się odpowiednio.”

Art.25. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.⁷) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24f ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Radni i ich małżonkowie albo partnerzy, oraz małżonkowie albo partnerzy wójtów, zastępców wójtów, sekretarzy gminy, skarbników gminy, kierowników jednostek organizacyjnych gminy oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne.”;

2) w art. 24h:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową związku partnerskiego.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową związku partnerskiego.”,

c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Analizy danych zawartych w oświadczeniu majątkowym dokonuje również urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie majątkowe. Analizując oświadczenie majątkowe, urząd skarbowy uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo partnera osoby składającej oświadczenie.”.

Art.26. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.⁸) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 62 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Policjant jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo partnerską wspólnością majątkową, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego lub stosunku pracy, corocznie oraz na żądanie przełożonego właściwego w sprawach osobowych. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka bądź partnera od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.”;

2) art. 62a otrzymuje brzmienie:

„Art. 62a. Policjant jest obowiązany poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka albo partnera lub osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub ochrony osób i mienia oraz o objęciu w nich akcji lub udziałów, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163, Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658) na rzecz organów i jednostek nadzorowanych i podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o tym zdarzeniu.”;

Art. 27. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 84:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jego małżonka albo partnera;”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Ograniczenia wymienione w § 1 i 2 trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 95e w § 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wskutek braku małżonka albo partnera spadkodawcy i krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy spadek przypada, jako spadkobiercy ustawowemu, gminie albo Skarbowi Państwa;”;

3) w art. 95f w § 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) tytuł powołania do spadku i wysokość udziałów w spadku wraz ze wskazaniem w razie dziedziczenia ustawowego, czy spadkobierca był małżonkiem albo partnerem spadkodawcy, czy jego krewnym i w jakim stopniu, a w razie dziedziczenia testamentowego wraz z określeniem formy testamentu;”.

Art.28. W ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68, z późn. zm.¹⁰) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 37c w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) pełnienia służby w tej samej jednostce organizacyjnej przez małżonków bądź partnerów albo osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, jeżeli między tymi osobami istnieje stosunek podległości służbowej.”;

2) w art. 57a ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Strażak jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo partnerską wspólnością majątkową, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania. Oświadczenie o stanie majątkowym powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub w spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.”;

3) w art. 57b w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) podjęciu przez małżonka albo partnera strażaka, jego wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych u przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie ochrony przeciwpożarowej polegającą na dostarczaniu wyrobów,

których wykaz ustalają przepisy wydane na podstawie art. 7 ust. 14 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej lub świadczeniu usług podlegających sprawdzeniu w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych, o których mowa w art. 23;”;

4) w art. 124k ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie śmierci ukaranego wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek albo partner, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.”.

Art. 29. W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.¹¹) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 78 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli twórca nie wyraził innej woli, po jego śmierci z powództwem o ochronę autorskich praw osobistych zmarłego może wystąpić małżonek albo partner, a w jego braku kolejno: zstępni, rodzice, rodzeństwo, zstępni rodzeństwa.”;

2) art. 82 otrzymuje brzmienie:

„art. 82. Jeżeli osoba, do której korespondencja jest skierowana, nie wyraziła innej woli, rozpowszechnianie korespondencji, w okresie dwudziestu lat od jej śmierci, wymaga zezwolenia małżonka albo partnera, a w jego braku kolejno zstępnych, rodziców lub rodzeństwa.”.

Art. 30. W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U z 2011 r. Nr 7, poz. 29, z późn. zm.¹²) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35 w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„1. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo partnerską wspólnością majątkową .”;

2) w art. 35a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Rejestrze ujawniane są korzyści uzyskiwane przez posłów, senatorów lub ich małżonków albo partnerów.”,

b) w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją publiczną, jeżeli ich koszt nie został pokryty przez zgłaszającego lub jego małżonka albo partnera albo instytucje ich zatrudniające bądź partie polityczne, zrzeszenia lub fundacje, których są członkami;”;

3) w załączniku do ustawy w treści wzoru Oświadczenia o stanie majątkowym tekst wprowadzający otrzymuje brzmienie:

Ja, niżej podpisany(a),

(imiona i nazwisko; nazwisko rodowe)

urodzony(a)

.....W

.....

.....

(miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja)

zamieszkały(a)

.....

po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2011 r. Nr 7, poz. 29), zgodnie z art. 35 tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej albo wspólności ustawowej związku partnerskiego lub stanowiące mój majątek odrębny:";

4) w załączniku do ustawy w treści wzoru Oświadczenia o stanie majątkowym pkt VI otrzymuje brzmienie:

Nabyłem(am) (nabył mój małżonek albo partner) od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub komunalnej osoby prawnej następujące mienie, które podlegało zbyciu w drodze przetargu - należy podać opis mienia i datę nabycia, od kogo:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Art. 31. W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 41, poz. 213) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Doradca podatkowy nie może prowadzić spraw podatnika, płatnika i inkasenta, jeżeli małżonek albo partner tego doradcy jest zatrudniony w organie podatkowym, organie celnym, organie kontroli skarbowej lub w Ministerstwie Finansów na stanowisku, na którym wykonuje obowiązki w zakresie przygotowywania rozstrzygnięć w sprawach związanych z ustalaniem lub określaniem zobowiązań podatkowych lub celnych lub poborem podatków lub ceł od tego podatnika, płatnika i inkasenta.”;

2) w art. 76 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci obwinionego przed zakończeniem postępowania dyscyplinarnego, postępowanie ulega zawieszeniu na okres 12 miesięcy. Po upływie tego terminu postępowanie dyscyplinarne ulega umorzeniu, chyba że w okresie zawieszenia małżonek albo partner, dzieci lub rodzice zmarłego złożą wniosek o podjęcie tego postępowania.”;

3) w art. 77 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2, w razie śmierci ukaranego przysługuje jego małżonkowi albo partnerowi, dzieciom lub rodzicom.”.

Art.32. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2008 r. Nr 136, poz. 857, z późn. zm.¹³) w art. 14b:

1) w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo partnerem;”;

2) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Powody wyłączenia określone w ust. 6 pkt 1 i 2 trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”.

Art.33. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.¹⁴) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 115 § 11 otrzymuje brzmienie:

„§ 11. Osobą najbliższą jest małżonek, partner, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo jej partner, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu – niezależnie od jej płci.”;

2) art. 206 otrzymuje brzmienie:

„Art. 206. Kto zawiera małżeństwo bądź związek partnerski, pomimo że pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”.

Art.34. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁵) wprowadza się następujące zmiany:

1. w art. 40:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem bądź partnerem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

1. w art. 202 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim, związku partnerskim ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich samodzielności.”;

1. w art. 560 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prośbę o ułaskawienie skazanego może wnieść on sam, osoba uprawniona do składania na jego korzyść środków odwoławczych, krewni w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo, małżonek, partner i osoba pozostająca ze skazanym we wspólnym pożyciu – niezależnie od płci tej osoby.”;

Art.35. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁶) wprowadza się następujące zmiany:

1. art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28

§ 1. Orzeczone w stosunku do jednego z małżonków bądź partnerów, pozostających we wspólności majątkowej, kary grzywny, nawiazki i należności sądowe podlegają zaspokojeniu z odrębnego majątku skazanego oraz z wynagrodzenia za pracę lub za inne usługi świadczone przez niego osobiście, jak również z praw twórcy wynalazku, wzoru użytkowego oraz projektu racjonalizatorskiego. Jeżeli zaspokojenie z tych źródeł okaże się niemożliwe, egzekucja może być prowadzona z majątku wspólnego. Niemożność zaspokojenia z majątku odrębnego skazanego stwierdza się w protokole.

§ 2. Egzekucja z majątku wspólnego jest niedopuszczalna w razie skazania za przestępstwo, którym pokrzywdzony jest małżonek skazanego, partner skazanego albo osoby, w stosunku do których małżonek ten obciążony jest obowiązkiem alimentacyjnym.

§ 3. W razie skierowania egzekucji do majątku wspólnego, małżonek skazanego albo partner skazanego mogą żądać ograniczenia lub wyłączenia w całości zaspokojenia należności, wymienionych w § 1, z majątku wspólnego lub niektórych jego składników, jeżeli skazany nie przyczynił się lub przyczynił się w stopniu nieznacznym do powstania tego majątku albo do nabycia określonych jego składników lub jeżeli zaspokojenie z majątku wspólnego tych należności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.”;

2) w art. 29 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z chwilą prawomocnego orzeczenia środka karnego przepadku wobec jednego z małżonków bądź partnerów pozostających we wspólności majątkowej, przedmioty majątkowe, których dotyczy przepadek lub które podlegają egzekucji przepadku równowartości przedmiotów lub korzyści, tracą z mocy prawa charakter składników majątku wspólnego. Od tej chwili stosuje się do nich odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, przy czym udział Skarbu Państwa stanowi część orzeczoną przepadkiem. Małżonek albo partner skazanego może wystąpić odpowiednio z żądaniem określonym w art. 28 § 3.”.

Art.36. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, z późn. zm.¹⁷) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 38 pkt 2a otrzymuje brzmienie:

„2a) w przypadku wspólników spółki jawnej, członków europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych, wspólników spółki partnerskiej, wspólników spółki komandytowej oraz komplementariuszy spółki komandytowo-akcyjnej - informacje o pozostawaniu w związku małżeńskim albo związku partnerskim, zawarciu małżeńskiej umowy majątkowej albo umowy majątkowej związku partnerskiego, powstaniu rozdzielności majątkowej między małżonkami albo partnerami, zaznaczenie ograniczenia zdolności do czynności prawnych, o ile takie istnieje;”;

2) w art. 45 po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Wniosek o wpis informacji o stosunkach majątkowych w związku partnerskim osób wpisanych do Rejestru jako przedsiębiorcy lub wspólnicy osobowych spółek handlowych może złożyć osoba wpisana w tym Rejestrze oraz jej partner.”.

Art.37. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1676, z późn. zm.¹⁸) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 7a otrzymuje brzmienie:

„Art. 7a. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie, partnerzy oraz rodzeństwo nie mogą być sędziami w tym samym sądzie.”;

2) w art. 28 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową związku partnerskiego.

Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka albo partnera od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.”.

Art. 38. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8 poz. 60, z późn. zm.¹⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku osób pozostających w związku małżeńskim oraz osób pozostających w związku partnerskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka albo partnera.”,

b) w § 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka albo partnera;”;

2) w art. 33 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zobowiązanie podatkowe przed terminem płatności może być zabezpieczone na majątku podatnika, a w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim albo w związku partnerskim także na majątku wspólnym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że nie zostanie ono wykonane, a w szczególności gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań o charakterze publicznoprawnym lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję. W przypadku zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków albo partnerów przepis art. 29 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 34 w § 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka albo partnera;”;

4) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„ § 1. Skarbowi Państwa i jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w sposób przewidziany w art. 21 § 1 pkt 2, a także z tytułu zaległości podatkowych stanowiących ich dochód oraz odsetek za zwłokę od tych zaległości

przysługuje zastaw skarbowy na wszystkich będących własnością podatnika oraz stanowiących współwłasność łączną podatnika i jego małżonka albo partnera rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, jeżeli wartość poszczególnych rzeczy lub praw wynosi w dniu ustanowienia zastawu co najmniej 10 000 zł, z zastrzeżeniem § 2.”;

5) w art. 92 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Małżonkowie wspólnie opodatkowani na podstawie odrębnych przepisów oraz partnerzy ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe oraz solidarna jest ich wierzytelność o zwrot nadpłaty podatku.”;

6) w art. 110 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Rozwiedzony małżonek albo były partner podatnika odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z byłym małżonkiem lub partnerem za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w czasie trwania wspólności majątkowej, jednakże tylko do wysokości wartości przypadającego mu udziału w majątku wspólnym.”;

7) w art. 110 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie unieważnienia małżeństwa, separacji oraz unieważnienia umowy związku partnerskiego.”;

8) w art. 111 § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Za członków rodziny podatnika uważa się zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, małżonków i partnerów zstępnych, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz pozostającą z podatnikiem w faktycznym pożyciu niezależnie od jej płci.

§ 4. Przepis § 1 stosuje się również do małżonków i partnerów, którzy zawarli umowę o ograniczeniu lub wyłączeniu wspólności majątkowej, małżonków, których wspólność majątkowa została zniesiona przez sąd, oraz małżonków pozostających w separacji.”;

9) w art. 112 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Przepisu § 4 nie stosuje się do nabywców będących małżonkami, partnerami lub członkami rodziny podatnika, o których mowa w art. 111 § 3.”;

10) w art. 130:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) stroną jest ich małżonek, partner, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty pierwszego stopnia;”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przyczyny wyłączenia od załatwienia sprawy trwają także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

11) w art. 131 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonka, partnera, rodzeństwa, wstępnych, zstępnych albo powinowatych pierwszego stopnia osób wymienionych w pkt 1 albo 2;”;

12) w art. 132 w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka, partnera, rodzeństwa, wstępnych, zstępnych albo powinowatych pierwszego stopnia osób wymienionych w § 1;”;

13) w art. 133 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W przypadku, o którym mowa w art. 92 § 3, jedną stroną postępowania są małżonkowie albo partnerzy i każdy z nich jest uprawniony do działania we wspólnym imieniu.”;

14) w art. 137 § 3a otrzymuje brzmienie:

„§ 3a. W poszczególnych wynikających w toku postępowania kwestiach mniejszej wagi organ podatkowy może nie żądać pełnomocnictwa, jeżeli pełnomocnikiem jest małżonek albo partner strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu jego upoważnienia do występowania w imieniu strony.”;

15) w art. 196 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka strony, partnera strony, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony oraz powinowatych pierwszego stopnia, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawo odmowy zeznań trwa także po ustaniu małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

16) w art. 306h:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonka albo partnera podatnika, z zastrzeżeniem § 2, a także rozwiedzionego małżonka albo byłego partnera w zakresie zaległości powstałych w czasie trwania wspólności majątkowej oraz innych osób wymienionych w art. 111;”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zgoda podatnika nie jest wymagana, jeżeli z żądaniem wydania zaświadczenia, o którym mowa w § 1, występuje małżonek albo partner podatnika pozostający z nim we wspólności majątkowej. Małżonek albo partner podatnika składa oświadczenie o pozostawaniu z podatnikiem we wspólności majątkowej pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.”;

17) w art. 306j pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) wzór oświadczenia, o którym mowa w art. 306h § 2, uwzględniając dane identyfikujące małżonków albo partnerów.”.

Art.39. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.²⁰) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 56 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie - po swojej śmierci - wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi albo partnerowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci).”;

2) w art. 98 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli po dokonaniu czynności bankowej, o której mowa w art. 97 ust. 1, obowiązek spełnienia świadczenia przeszedł na inne osoby w wyniku spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej albo gdy zachodzi potrzeba egzekucji z majątku wspólnego małżonków albo partnerów, podstawą egzekucji może być tytuł wykonawczy oparty na bankowym tytule egzekucyjnym zaopatrzonym w sądową klauzulę wykonalności nadaną przez sąd przeciwko tym osobom.”;

3) w art. 105 w ust. 1 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami lub o podział majątku między partnerami albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym.”.

Art.40. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.²¹) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 25b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Radni i ich małżonkowie albo partnerzy oraz małżonkowie albo partnerzy członków zarządu powiatu, sekretarzy powiatu, skarbników powiatu, kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających powiatowymi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem powiatowych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne.”;

2) w art. 25c:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową związku partnerskiego.”, b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową związku partnerskiego.”,

c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Analizy danych zawartych w oświadczeniu majątkowym dokonuje również urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie majątkowe. Analizując oświadczenie majątkowe, urząd skarbowy uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo partnera osoby składającej oświadczenie.”.

Art.41. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.²²) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 27b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Radni i ich małżonkowie oraz partnerzy, a także małżonkowie oraz partnerzy członków zarządu województwa, skarbników województwa, sekretarzy województwa, kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających wojewódzkimi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem wojewódzkich osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne.”;

2) w art. 27c ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Analizy danych zawartych w oświadczeniu majątkowym dokonuje również urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie majątkowe. Analizując oświadczenie majątkowe, urząd skarbowy uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo partnera osoby składającej oświadczenie.”.

Art.42. W ustawie z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.²³) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Współmałżonek współnika może żądać wpisania do rejestru wzmianki o umowie, dotyczącej stosunków majątkowych między małżonkami. Uprawnienie to służy także osobie, z którą współnik pozostaje w związku partnerskim.”;

2) art. 183¹ otrzymuje brzmienie: „Art. 183¹. Umowa spółki może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka współnika w przypadku, gdy udział lub udziały są objęte wspólnością majątkową małżeńską. Przepis zdania poprzedzającego stosuje się także do osoby, z którą współnik pozostaje w związku partnerskim.”;

3) art. 209 otrzymuje brzmienie:

„Art. 209. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, osoby, z którą pozostaje w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i może żądać zaznaczenia tego w protokole.”;

4) art. 332¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 332¹. Statut spółki może zawierać postanowienie, iż w przypadku, gdy akcje imienne są objęte wspólnością majątkową małżeńską akcjonariuszem może być tylko jeden ze współmałżonków. Przepis zdania poprzedzającego stosuje się także do osób pozostających w związku partnerskim.”;

5) art. 377 otrzymuje brzmienie:

„Art. 377. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, osoby, z którą pozostaje w związku partnerskim, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien wstrzymać się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i może żądać zaznaczenia tego w protokole.”.

Art.43. W ustawie z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 48, poz. 284, z późn. zm.²⁴) w art. 54 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sądu - w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo partnerami albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej, będącej stroną umowy, czynności lub transakcji zawartej z podmiotem obowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej, sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym;”.

Art.44. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. Nr 109, poz. 1158, z późn. zm.²⁵) w art. 6c w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) pozostawaniu w takim stosunku prawnym lub faktycznym, który może budzić uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności w wyborze wykonawcy, w szczególności pozostawanie w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art.45. W ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. Nr 116, poz. 216, z późn. zm.²⁶) w art. 2 w pkt 1f lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) małżonków oraz partnerów osób, o których mowa w lit. a, lub osoby pozostające z nimi we wspólnym pożyciu, rodziców i dzieci osób, o których mowa w lit. a, małżonków tych rodziców i dzieci lub osoby pozostające z nimi we wspólnym pożyciu.”.

Art.46. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27, z późn. zm.²⁷) wprowadza się następujące zmiany:

1. w art. 2 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osobą bliską w rozumieniu ustawy jest zstępny, wstępny, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonek, partner, osoba przysposabiająca i przysposobiona oraz osoba, która pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu - niezależnie od płci tej osoby.”;

1. w art. 3 po ust. 2 dodaje się ust. 2¹ w brzmieniu:

„2¹ Przepis ust. 2 stosuje się do związków partnerskich.”;

1. w art. 3 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli prawo odrębnej własności lokalu albo spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu należy do kilku osób, członkiem spółdzielni jest tylko jedna z nich, chyba że przysługuje ono wspólnie małżonkom albo partnerom. W wypadku zgłoszenia się kilku uprawnionych rozstrzyga sąd w postępowaniu nieprocesowym. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego przez spółdzielnię terminu wystąpienia do sądu wyboru dokonuje spółdzielnia.”;

1. w art. 13 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisy ust. 1-2 stosuje się odpowiednio do związków partnerskich, partnerów, rozwiązania umowy związku partnerskiego oraz unieważnienia umowy związku partnerskiego.”;

1. w art. 14 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepis ust. 1 stosuje się do związków partnerskich i partnerów.”;

1. w art. 15 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do zachowania roszczeń, o których mowa w ust. 1-3, konieczne jest złożenie w terminie jednego roku deklaracji członkowskiej wraz z pisemnym zapewnieniem o gotowości do zawarcia umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. W wypadku zgłoszenia się kilku uprawnionych, rozstrzyga sąd w postępowaniu nieprocesowym, biorąc pod uwagę w szczególności okoliczność, czy osoba uprawniona na podstawie ust. 1 albo 2 zamieszkiwała odpowiednio razem z byłymi małżonkami, byłymi partnerami lub jednym z nich albo z byłym członkiem. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego przez spółdzielnię terminu wystąpienia do sądu, wyboru dokonuje spółdzielnia.”;

1. w art. 17⁹ ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci jednego z małżonków albo partnerów, którym spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu przysługiwało wspólnie, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.”;

1. w art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ustanowienie odrębnej własności lokalu może nastąpić na rzecz małżonków, partnerów albo osób wskazanych przez członka spółdzielni, które wspólnie z nim ubiegają się o ustanowienie takiego prawa.”;

1. w art. 52 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w razie śmierci jednego z małżonków albo partnerów, którym prawo do domu jednorodzinnego przysługiwało wspólnie, przepis pkt 1 stosuje się odpowiednio.”;

1. w art. 52 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przeniesienie własności domu może nastąpić także na rzecz spadkobierców członka lub małżonków albo partnerów, jeżeli prawo do domu przysługuje im wspólnie.”;

Art.47. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.²⁸) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie, partnerzy oraz rodzeństwo nie mogą być sędziami ani referendarzami sądowymi w tym samym wydziale sądu.”;

2) w art. 32a w § 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżeństwa lub we wspólnym pożyciu”;

3) w art. 75 w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska sędziego w danym sądzie, wskutek zawarcia między sędziami związku małżeńskiego albo zawarcia umowy związku partnerskiego albo powstania powinowactwa, o którym mowa w art. 6,”;

4) w art. 87 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo partnerską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez sędziego albo jego małżonka albo partnera od Skarbu Państwa albo innej państwowej lub samorządowej osoby prawnej mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu.”;

5) w art. 126 § 3 otrzymuje brzmieniu:

„§ 3. W razie śmierci skazanego, wnioski o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, partner, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.”;

6) w art. 151a w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska referendarza w danym sądzie wskutek zawarcia związku małżeńskiego albo zawarcia umowy związku partnerskiego albo powstania stosunku powinowactwa, o którym mowa w art. 6,”.

Art. 48. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²⁹) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Między kuratorami zawodowymi nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, partnerami albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli.”

2) w art. 91 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach o unieważnienie małżeństwa, unieważnienie związku partnerskiego, ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa, ustalenie istnienia lub nieistnienia związku partnerskiego, rozwód, separację,”.

Art. 49. W ustawie z 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.³⁰) w art. 114 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie śmierci obwinionego, który żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia zgłosił za życia, prawa jego przechodzą na małżonka albo partnera, a także dzieci i rodziców.”.

Art.50. W ustawie z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.³¹) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swojego małżonka albo partnera, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia;”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

2) w art. 35 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnikiem strony może być adwokat lub radca prawny, a ponadto inny skarżący lub uczestnik postępowania, jak również rodzice, małżonek albo partner, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia, a także inne osoby, jeżeli przewidują to przepisy szczególne.”.

Art. 51. W ustawie z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052, z późn. zm.³²) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie i partnerzy nie mogą być sędziami Sądu Najwyższego w tej samej izbie, brać udziału w jednym składzie orzekającym ani też bezpośrednio podlegać sobie służbowo.”.

Art. 52. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361, z późn. zm.³³) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. W razie śmierci przedsiębiorcy można ogłosić jego upadłość, jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w terminie roku od dnia jego śmierci. Wniosek o ogłoszenie upadłości może złożyć wierzyciel, a także spadkobierca, oraz małżonek albo partner, a także każde z dzieci lub rodziców zmarłego, chociażby nie dziedziczyli po nim spadku.”;

2) w art. 116 po ust. 1 dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do roszczeń partnerów wynikających z umowy majątkowej związku partnerskiego.”;

3) rozdział 4 działu II tytułu III części pierwszej otrzymuje tytuł w brzmieniu:

„Wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe upadłego w małżeństwie albo w związku partnerskim”;

4) po art. 126 dodaje się art. 126a w brzmieniu:

„Art. 126a. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do związków partnerskich”;

5) w art. 128:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Czynności prawne odpłatne dokonane przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem albo partnerem, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie albo z przysposobionym lub przysposabiającym są bezskuteczne w stosunku do masy upadłości.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego, będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej współnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami lub ich partnerami, jak również ze spółkami powiązanymi, ich współnikami, reprezentantami lub małżonkami lub partnerami tych osób.”;

6) w art. 157a:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jest wierzycielem lub dłużnikiem upadłego, małżonkiem albo partnerem, wstępnym, zastępnym, rodzeństwem, powinowatym upadłego lub jego wierzyciela w tej samej linii czy stopniu, osobą pozostającą z nim w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo partnerem tej osoby albo osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, wspólnie z nim zamieszkującą i gospodarującą”;

b) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Syndyk, nadzorca sądowy albo zarządca oraz jego małżonek albo partner, wstępny, zastępny, rodzeństwo, osoba pozostająca z nim w stosunku przysposobienia lub małżonek albo partner takiej osoby, jak również osoba pozostająca z nim w faktycznym związku, wspólnie z nim zamieszkująca i gospodarująca, nie mogą nabyć rzeczy ani praw pochodzących ze sprzedaży dokonanej w postępowaniu upadłościowym, w którym sprawuje lub sprawowała tę funkcję.

3. Przeszkoda, o której mowa w ust. 1 pkt 1, trwa mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego lub przysposobienia.”;

7) w art. 197 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W sprawach dotyczących układu nie mają także prawa głosu małżonek albo partner upadłego, a także jego krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny lub powinowaty w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiający upadłego lub przez niego przysposobiony, a gdy upadłym jest osobowa spółka handlowa, wspólnik ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, będący jej wierzycielem, oraz osoby uprawnione do reprezentowania spółki. Nie głosują również inni wierzyciele, jeżeli nabyli wierzytelność od tych osób po ogłoszeniu upadłości.”.

Art. 53. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66, z późn. zm.³⁴) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 56 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku sprzeczności interesów towarzystwa z osobistymi interesami członka zarządu, jego współmałżonka albo partnera, a także krewnych i powinowatych do drugiego stopnia oraz innych osób, z którymi jest on powiązany osobiście, członek zarządu wstrzymuje się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i żąda zaznaczenia tego w protokole z posiedzenia zarządu.”;

2) w art. 208d ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka albo partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 54. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. Nr 124, poz. 1154, późn. zm.³⁵) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 19c ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka albo partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 35c ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka albo partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i

powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 55. W ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.³⁶) w art. 17 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostają w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia;”;

Art. 56. W ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.³⁷) w art. 107 w ust. 2 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) osobami pozostającymi z osobami wymienionymi w lit. a-c w związku małżeńskim albo w związku partnerskim”.

Art. 57. W ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114, z późn. zm.³⁸) w art. 83 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) sprawa dotyczy go bezpośrednio, jego małżonka albo partnera, jego krewnego lub powinowatego w linii prostej albo osoby pozostającej z nim w stosunku przysposobienia;”;

Art. 58. W ustawie z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417, z późn. zm.³⁹) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„Art. 31. Małżonkowie, partnerzy oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia nie mogą być zatrudnieni w Prokuraturii Generalnej, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek służbowej podległości.”.

Art. 59. W ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365, z późn. zm.⁴⁰) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 118 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Pomiędzy nauczycielem akademickim a zatrudnionym w tej samej uczelni jego małżonkiem albo partnerem, krewnym lub powinowatym do drugiego stopnia włącznie oraz osobą pozostającą w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej. Nie dotyczy to osób pełniących funkcje

organów jednoosobowych uczelni, dla których ustawa przewiduje powoływanie ich w drodze wyborów.”;

2) w art. 146 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie trzydziestu dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek albo partner, krewny w linii prostej, brat lub siostra”;

3) w art. 173 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Student może ubiegać się o zakwaterowanie w domu studenckim uczelni małżonka i dziecka albo partnera.”;

4) w art. 179:

a) w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonka albo partnera studenta, a także będące na utrzymaniu studenta lub jego małżonka albo partnera, dzieci niepełnoletnie, dzieci pobierające naukę do 26. roku życia, a jeżeli 26. rok życia przypada w ostatnim roku studiów, do ich ukończenia, oraz dzieci niepełnosprawne bez względu na wiek;”;

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Student jest samodzielny finansowo, jeżeli on lub jego małżonek albo partner spełnia łącznie następujące warunki:

1) posiadał stałe źródło dochodów w ostatnim roku podatkowym;

2) posiada stałe źródło dochodów w roku bieżącym;

3) jego miesięczny dochód w okresach, o których mowa w pkt 1 i 2, nie jest mniejszy niż 1,30 sumy kwot określonych w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;

4) nie złożył oświadczenia o prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego z rodzicami bądź jednym z nich.”;

Art. 60. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.⁴¹) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) ryczałty należne kuratorom sądowym za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach: o unieważnienie małżeństwa, unieważnienie umowy związku partnerskiego, o rozwód oraz separację, o rozwiązanie umowy związku partnerskiego, a także za uczestniczenie przy ustalonych przez sąd kontaktach rodziców z dziećmi;”;

2) w art. 26:

a) w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) o rozwiązanie związku partnerskiego;”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W sprawach o rozwód, o rozwiązanie umowy związku partnerskiego, o separację lub o unieważnienie małżeństwa, w razie zasądzenia alimentów na rzecz małżonka albo partnera w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji, pobiera się od małżonka albo partnera zobowiązanego opłatę stosunkową od zasądzonych roszczeń, a w razie nakazania eksmisji jednego z małżonków albo podziału wspólnego majątku pobiera się także opłatę w wysokości przewidzianej od pozwu lub wniosku w takiej sprawie.”;

3) w art. 27:

a) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) o ustalenie istnienia albo nieistnienia związku partnerskiego;”,

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) o unieważnienie umowy związku partnerskiego;”;

4) w art. 37 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) zwolnienie od obowiązku złożenia lub przedstawienia kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokumentu potrzebnego do zawarcia związku małżeńskiego albo umowy związku partnerskiego;”;

5) w art. 38 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Opłatę stałą w kwocie 1.000 złotych pobiera się od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej albo po ustaniu partnerskiej wspólności majątkowej.”;

6) w art. 43 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) własności, użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nabytego w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami albo po ustaniu partnerskiej wspólności majątkowej;”;

7) w art. 71 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi albo partnerowi dłużnika;”.

Art. 61. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538, z późn. zm.⁴²) w art. 132 w ust. 1 w pkt 1 lit. s otrzymuje brzmienie:

„s) małżonka, partnera, wstępnych, zstępnych, rodzeństwa oraz powinowatych do pierwszego stopnia osób, o których mowa w lit. n-r;”;

Art. 62. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. Nr 183, poz. 1537 z późn. zm.⁴³) w art. 31 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Kontroler podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka albo partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. Powody wyłączenia kontrolera od udziału w kontroli trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 63. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708, z późn. zm.⁴⁴) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka bądź partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa albo związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 72 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować Szefa CBA o zaciąganych zobowiązaniach finansowych, a także zobowiązaniach małżonka albo partnera lub osoby pozostającej z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, jeżeli wysokość zobowiązania łącznie przekracza pięciokrotność miesięcznego uposażenia funkcjonariusza.”;

3) w art. 122 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem albo partnerem, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”.

Art. 64. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 710, z późn. zm.⁴⁵)

w art. 126 w ust. 8 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem albo partnerem, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.⁶).

Art. 65. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505, z późn. zm.⁴⁶) art. 79 otrzymuje brzmienie:

„Art. 79. W urzędzie nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, partnerami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

Art. 66. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458, z późn. zm.⁴⁷) art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Art. 26. Małżonkowie, partnerzy oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli nie mogą być zatrudnieni w jednostkach, o których mowa w art. 2, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek bezpośredniej podległości służbowej.”.

Art. 67. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206, z późn. zm.⁴⁸) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 37 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka, partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 41 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Odmowa udzielenia wyjaśnień przez pracowników podmiotu kontrolowanego może nastąpić jedynie w przypadkach, gdy wyjaśnienia mają dotyczyć faktów i okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną, dyscyplinarną, z tytułu naruszenia dyscypliny finansów publicznych lub majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień albo jego małżonka, partnera lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 68. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157, z późn. zm.⁴⁹) w art. 17 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 69. W ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649, z późn. zm.⁵⁰) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci obwinionego przed zakończeniem postępowania dyscyplinarnego toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego, w terminie 2 miesięcy od dnia zgonu obwinionego, jego małżonek, partner, krewny w linii prostej lub rodzeństwo.”;

2) w art. 56 w ust. 3 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) jest małżonkiem, partnerem, krewnym lub powinowatym w linii prostej do drugiego stopnia lub jest związany z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli z osobą będącą członkiem organów nadzorujących, zarządzających lub administrujących jednostki, w której wykonuje czynności rewizji finansowej, albo zatrudnia do wykonywania czynności rewizji finansowej takie osoby;”;

3) w art. 77 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jej prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jej małżonka albo partnera lub osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

4) w art. 77 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, związku partnerskiego, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 70. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. Nr 96 poz. 618, z późn. zm.⁵¹) w art. 39 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W instytucie badawczym nie może istnieć stosunek podległości służbowej między małżonkami, partnerami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 71. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96 poz. 619, z późn. zm.⁵²) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 95 otrzymuje brzmienie:

„Art. 95. W jednostkach naukowych i innych jednostkach organizacyjnych Akademii nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, partnerami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 114 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek albo partner, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 72. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 96 poz. 616, z późn. zm.⁵³) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W Centrum nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, partnerami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia.”;

2) w art. 38 w ust 4 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) związku małżeńskim albo związku partnerskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie.”.

Art. 73. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr 96 poz. 617, z późn. zm.⁵⁴) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 w ust 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) niepozostające w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;”;

2) w art. 15 w ust 4 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nie pozostaje w związku małżeńskim albo w związku partnerskim, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;”;

3) w art. 32 w ust 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) związku małżeńskim albo w związku partnerskim, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie.”.

Art. 74. W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. Nr 217, poz. 1427 i Nr 239, poz. 1593 oraz z 2011 r. Nr 133, poz. 768 i Nr 204, poz. 1195) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8:

a) po pkt 12 dodaje się pkt 12a w brzmieniu:

„12a) imię i nazwisko rodowe oraz numer PESEL partnera, jeżeli został mu nadany;”;

b) po pkt 13 dodaje się pkt 13a w brzmieniu:

„13a) data zawarcia umowy związku partnerskiego, data rozwiązania związku partnerskiego i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym partnerzy tworzący związek partnerski złożyli oświadczenia o rozwiązaniu umowy związku partnerskiego albo sygnatura akt i oznaczenie sądu, który rozwiązał umowę związku partnerskiego, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który ustalił nieistnienie umowy związku partnerskiego, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który unieważnił umowę związku partnerskiego, data zgonu partnera albo data znalezienia jego zwłok, numer jego aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony;”;

2) w art. 9 ust. 2-4 otrzymują brzmienie:

„2. W stosunku do osób, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2, gromadzi się dane wymienione w art. 8 pkt 1–11, 15 i 23, a dane, o których mowa w art. 8 pkt 12, 12a, 13, 13a, 22 i 26 – o ile są dostępne.”

3. W stosunku do osób, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3 i 4, gromadzi się dane wymienione w art. 8 pkt 1, 4, 6, 9–11, 14–17 i 24, a dane, o których mowa w art. 8 pkt 3, 5, 7, 8, 12, 12a, 13, 13a, 18–21, 25 i 26 – o ile są dostępne.”

4. W stosunku do osób, o których mowa w art. 7 ust. 2, gromadzi się dane wymienione w art. 8 pkt 1, 4, 6, 9–11, 15, 23 i 24, a dane, o których mowa w art. 8 pkt 2, 3, 5, 7, 8, 12, 12a, 13, 13a, 22 i 26 – o ile są dostępne.”;

3) w art. 10 w ust. 1:

a) po pkt 2 przed średnikiem dodaje się „12a i 13a;”;

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu zgonu i dokonywania w nim zmian – w zakresie danych, o których mowa w art. 8 pkt 7, 13, 13a, 17, 19 i 26;”;

c) pkt 9 i 10 otrzymują brzmienie:

„9) organ gminy właściwy do zameldowania na pobyt stały i czasowy cudzoziemca, któremu nadano numer PESEL – w zakresie danych, o których mowa w art. 8 pkt 1, 3–7, 9–12a, 14–21 i 24–26;

10) organ gminy właściwy do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL, w stosunku do osób, o których mowa w art. 7 ust. 2 – w zakresie danych, o których mowa w art. 8 pkt 1–13a, 15 i 22–24.”;

4) w art. 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wniosek o nadanie numeru PESEL zawiera wskazanie podstawy prawnej oraz udokumentowane dane, o których mowa w art. 8 pkt 1–9, 11–13a, 15 i 22–24, z uwzględnieniem art. 9 i 12.”.

Art. 75. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 126, poz. 714, z późn. zm.⁵⁵) w art. 28:

1) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swego małżonka, partnera, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia;”;

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, związku partnerskiego, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art.76. Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia.

1Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 144, poz. 853.

2Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682, Nr 181, poz. 1524, z 2008 r. Nr 229, poz. 1539, z 2009 r. Nr 195, poz. 1501, Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 40, poz. 230, Nr 167, poz. 1131, Nr 182, poz. 1228, Nr 254, poz. 1700, z 2011 r. Nr 6, poz. 18, Nr 34, poz. 173, Nr 106, poz. 622, Nr 186, poz. 1100.

3Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1986 r. Nr 36, poz. 180, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1998 r. Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 122, poz. 1322, z 2001 r. Nr 128, poz. 1403, z 2003 r. Nr 83, poz. 772, Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 162, poz. 1691, z 2007 r. Nr 121, poz. 831, Nr 134, poz. 947, Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 220, poz. 1431, z 2010 r. Nr 125, poz. 842, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887.

4Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157, Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82, Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21, Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318, Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92, Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350, Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940, Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271,

Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i poz. 1193, Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368, Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, , Nr 219, poz. 1849, Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939, Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356, Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205, Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656, Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378, Nr 247, poz. 1845, z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i poz. 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 231, poz. 1547, Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592 i 593, Nr 131, poz. 1075, Nr 179, poz. 1395, Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 3, poz. 13, Nr 7, poz. 45, Nr 40, poz. 229, Nr 108, poz. 684, Nr 109, poz. 724, Nr 125, poz. 842, Nr 152, poz. 1018, Nr 155, poz. 1037, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, Nr 215, poz. 1418, Nr 217, poz. 1435, z 2011 r. Nr 34, poz. 173, Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 482, Nr 92, poz. 531, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 735, Nr 138, poz. 806 i 807, Nr 144, poz. 854, Nr 149, poz. 887, Nr 224, poz. 1342.

5Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 157, poz. 1119 i Nr 187, poz. 1381, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 115, poz. 794, Nr 176, poz. 1243 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 209, poz. 1318, z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 39, poz. 308, Nr 131, poz. 1075, Nr 157, poz. 1241 i Nr 201, poz. 1540, z 2010 r. Nr 28, poz. 143, Nr 40, poz. 229, Nr 75, poz. 474, Nr 122, poz. 826, Nr 152, poz. 1018 i Nr 229, poz. 1497 oraz z 2011 r. Nr 85, poz. 458 i Nr 34, poz. 1391.

6Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 181, poz. 1287, z 2008 r. Nr 182, poz. 1121, Nr 195, poz. 1198, Nr 220, poz. 1431, Nr 234, poz. 1571.

7Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337, z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 52, poz. 420 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 117, poz. 679, Nr 134, poz. 777, Nr 149, poz. 887 i Nr 217, poz. 1281.

8Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 120, poz. 818, Nr 140, poz. 981 i Nr 165, poz. 1170, z 2008 r. Nr 86, poz. 521, Nr 171, poz. 1065 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 22, poz. 120, Nr 62, poz. 504, Nr 85, poz. 716, Nr 97, poz. 803, Nr 98, poz. 817, Nr 115, poz. 959, Nr 157, poz. 1241, Nr 168, poz. 1323, Nr 195, poz. 1502, Nr 201, poz. 1540, Nr 206, poz. 1589 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 34, poz. 190, Nr 96, poz. 620, Nr 98, poz. 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 164, poz. 1108, Nr 182, poz. 1228, Nr 238, poz. 1578 i Nr 240, poz. 1602 oraz z 2011 r. Nr 53, poz. 273, Nr 117, poz. 677, Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1205, Nr 207, poz. 1229, Nr 217, poz. 1280 i Nr 230, poz. 1371.

9Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 37, poz. 286 i Nr 166, poz. 1317, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 483, Nr 106, poz. 622, Nr 142, poz. 830 i Nr 85, poz. 458.

10Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97, z 2010 r. Nr 127, poz. 857, Nr 182, poz. 1228, Nr 238, poz. 1578 i Nr 239, poz. 1589 oraz z 2011 r. Nr 117, poz. 677, Nr 171, poz. 1016 i Nr 207, poz. 1230.

11Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 658, Nr 121, poz. 843, z 2007 r. Nr 99, poz. 662, Nr 181, poz. 1293, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 152, poz. 1016.

12 Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r., Nr 117, poz. 676.

13Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 22, poz. 120, Nr 40, poz. 323, Nr 76, poz. 641 i Nr 219, poz. 1706 i 1708, z 2010 r. Nr 81, poz. 531, Nr 107, poz. 679 i Nr 238, poz. 1578 oraz z 2011 r. Nr 84, poz. 455, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 113, poz. 657 i 658 i Nr 122, poz. 696.

14Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729, Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027, Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935, Nr 228, poz. 2255, 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479, Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592, Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859, Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080, Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540, Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i poz. 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474, Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 129, poz. 734, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381, Nr 240, poz. 1431.

15Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852, Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061, Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405, Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416, Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192, Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849, Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571, Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474, Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135.

16Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268, Nr 122, poz. 1318, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 111, poz. 1194, Nr 151, poz. 1686, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 121, poz. 1033, Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380, Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426, Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 123, poz. 849, z 2008 r. Nr 96, poz. 620, Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 22, poz. 119, Nr 62, poz. 504, Nr 98, poz. 817, Nr 108, poz. 911, Nr 115, poz. 963, Nr 190, poz. 1475, Nr 201, poz. 1540, Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 40, poz. 227, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 39, poz. 201 i 202, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 734, Nr 185, poz. 1092, Nr 217, poz. 1280.

17Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 141, poz. 888, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 42, poz. 341, Nr 53, poz. 434, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 96, poz. 620, z 2011 r. Nr 92, poz. 531, Nr 112, poz. 654, Nr 142, poz. 828, Nr 144, poz. 851.

18Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 26, poz. 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 113, poz. 659, Nr 203, poz. 1192.

19Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732, Nr 143, poz. 1199, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590, Nr 225, poz. 1635, z 2007 r. Nr 112, poz. 769, Nr 120, poz. 818, Nr 192, poz. 1378, Nr 225, poz. 1671, z 2008 r. Nr 118, poz. 745, Nr 141, poz. 888, Nr 180, poz. 1109, Nr 209, poz. 1316, 1318 i 1320, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 44, poz. 362, Nr 57, poz. 466, Nr 131, poz. 1075, Nr 157, poz. 1241, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 213, poz. 1652, Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 40, poz. 230, Nr 57, poz. 355, Nr 127, poz. 858, Nr 167, poz. 1131, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1306, z 2011 r. Nr 34, poz. 173, Nr 75, poz. 398, Nr 106, poz. 622, Nr 134, poz. 781, Nr 171, poz. 1016, Nr 186, poz. 1100, Nr 199, poz. 1175.

- [20](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1387, Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260, Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 85, poz. 727, Nr 167, poz. 1398, Nr 183, poz. 1538, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 157, poz. 1119, Nr 190, poz. 1401, Nr 245, poz. 1775, z 2007 r. Nr 42, poz. 272, Nr 112, poz. 769, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, Nr 192, poz. 1179, Nr 209, poz. 1315, Nr 231, poz. 1546, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 42, poz. 341, Nr 65, poz. 545, Nr 71, poz. 609, Nr 127, poz. 1045, Nr 131, poz. 1075, Nr 144, poz. 1176, Nr 165, poz. 1316, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 201, poz. 1540, z 2010 r. Nr 40, poz. 226, Nr 81, poz. 530, Nr 126, poz. 853, Nr 182, poz. 1228, Nr 257, poz. 1724, z 2011 r. Nr 72, poz. 388, Nr 126, poz. 715, Nr 131, poz. 763, Nr 134, poz. 779, Nr 134, poz. 781, Nr 165, poz. 984, Nr 199, poz. 1175, Nr 201, poz. 1181, Nr 232, poz. 1378.
- [21](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 167, poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 92, poz. 753 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230 i Nr 106, poz. 675 oraz z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887 i Nr 17, poz. 1281.
- [22](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1206, Nr 167, poz. 1759, z 2006 r. Nr 126, poz. 875, Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 216, poz. 1370, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011 r. Nr 21, poz. 113, Nr 149, poz. 887, Nr 217, poz. 1281.
- [23](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 102, poz. 1117, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 229 poz. 2276, z 2005 r. Nr 132, poz. 1108, Nr 183, poz. 1538, Nr 184, poz. 1539, z 2006 r. Nr 133, poz. 935, Nr 208, poz. 1540, z 2008 r. Nr 86, poz. 524, Nr 118, poz. 747, Nr 217, poz. 1381, Nr 231, poz. 1547, z 2009 r. Nr 13, poz. 69, Nr 42, poz. 341, Nr 104, poz. 860, z 2011 r. Nr 92, poz. 531, Nr 102, poz. 585, Nr 106, poz. 622, Nr 133, poz. 767, Nr 201, poz. 1182, Nr 234 poz. 1391.
- [24](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 81, poz. 530, Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 94, poz. 551, Nr 106, poz. 622, Nr 205, poz. 1208.
- [25](#) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275, z 2008 r. Nr 116, poz. 730 i 732, Nr 227, poz. 1505, z 2010 r. Nr 96, poz. 620, Nr 240, poz. 1603, Nr 257, poz. 1726.
- [26](#) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 276, Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 134, poz. 779, Nr 199, poz. 1175.
- [27](#) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały zgłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 63, poz. 591, z 2005 r. Nr 72, poz. 643, Nr 122, poz. 1024, Nr 167, poz. 1398, Nr 260, poz. 2184, z 2006 r. Nr 165, poz. 1180, z 2007 r. Nr 125, poz. 873, z 2008 r. Nr 235, poz. 1617, z 2009 r. Nr 65, poz. 545, Nr 117, poz. 988, Nr 202, poz. 1550, Nr 223, poz. 1779, z 2010 r. Nr 207, poz. 1373, z 2011 r. Nr 201, poz. 1180.
- [28](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802, Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838, Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907, Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479, Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044, Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482, Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507, Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706, Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, Nr 205, poz. 1364, z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714, Nr 203 poz. 1192.
- [29](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256, z 2005 r. Nr 169, poz. 1410, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.
- [30](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 214, poz. 1344, Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474, Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, Nr 225, poz. 1466, z 2011 r. Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1431, Nr 244, poz. 1454.

- [31](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 169, poz. 1417, Nr 250, poz. 2118, Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 38, poz. 268, Nr 208, poz. 1536, Nr 217, poz. 1590, z 2007 r. Nr 120, poz. 818, Nr 121, poz. 831, Nr 221, poz. 1650, z 2008 r. Nr 190, poz. 1171, Nr 216, poz. 1367, z 2009 r. Nr 53, poz. 433, Nr 144, poz. 1179, Nr 178, poz. 1375, Nr 216, poz. 1676, Nr 221, poz. 1736, z 2010 r. Nr 36, poz. 196, Nr 122, poz. 826, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 6, poz. 18, Nr 34, poz. 173, Nr 76, poz. 409.
- [32](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2008 r. Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 56, poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 126, poz. 714, Nr 203, poz. 1192.
- [33](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 191, poz. 1484, z 2010 r. Nr 155, poz. 1037, Nr 230, poz. 1509, Nr 257, poz. 1724, z 2011 r. Nr 85, poz. 458, Nr 106, poz. 622, Nr 138, poz. 810, Nr 142, poz. 828, Nr 199, poz. 1175, Nr 234, poz. 1391.
- [34](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 81, poz. 530, Nr 126, poz. 853, Nr 127, poz. 858, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 80, poz. 432, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 133, poz. 767, Nr 205, poz. 1210, Nr 232, poz. 1378.
- [35](#)Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 48, poz. 447, Nr 167, poz. 1396, Nr 183, poz. 1538, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 42, poz. 341.
- [36](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 161, poz. 1078, Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 5, poz. 13, Nr 28, poz. 143, Nr 87, poz. 484, Nr 234, poz. 1386, Nr 240, poz. 1429.
- [37](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 183, poz. 1537, Nr 183, poz. 1538, Nr 184, poz. 1539, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 112, poz. 769, z 2008 r. Nr 231, poz. 1546, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 42, poz. 341, Nr 168, poz. 1323, Nr 201, poz. 1540, z 2010 r. Nr 81, poz. 530, Nr 106, poz. 670, Nr 126, poz. 853, Nr 152, poz. 900, Nr 182, poz. 1228, Nr 234, poz. 1389, Nr 234, poz. 1391.
- [38](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 79, poz. 551, z 2009 r. Nr 19, poz. 101, Nr 157, poz. 1241, Nr 223, poz. 1778, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 240, poz. 1429.
- [39](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 264, poz. 2205, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 79, poz. 660, Nr 216, poz. 1676.
- [40](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 46, poz. 328, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043, Nr 227, poz. 1658, z 2007 r. Nr 80, poz. 542, Nr 120, poz. 818, Nr 176, poz. 1238 i 1240, Nr 180, poz. 1280, z 2008 r. Nr 70, poz. 416, z 2009 r. Nr 68, poz. 584, Nr 157, poz. 1241, Nr 161, poz. 1278, Nr 202, poz. 1553, z 2010 r. Nr 57, poz. 359, Nr 75, poz. 471, z 2010 r. Nr 96, poz. 620, Nr 127, poz. 857, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 84, poz. 455, Nr 112, poz. 654, Nr 174, poz. 1039, Nr 185, poz. 1092.
- [41](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 152, poz. 1016, Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 92, poz. 531, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 163, poz. 981, Nr 240, poz. 1431.
- [42](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 131, poz. 763, Nr 234, poz. 1391.
- [43](#)Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 50, poz. 331, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 165, poz. 1316, Nr 234, poz. 1391.
- [44](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 158, poz. 1122 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 85, poz. 716, Nr 105, poz. 880 i Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 151, poz. 1014, Nr 182, poz. 1228 i Nr 238, poz. 1578 oraz z 2011 r. Nr 53, poz. 273, Nr 84, poz. 455, Nr 117, poz. 677, Nr 122, poz. 696 i Nr. 171, poz. 1016.
- [45](#)Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 114, poz. 957, z 2010 r. Nr 113, poz. 745, Nr 182, poz. 1228, Nr 230, poz. 1510, Nr 238, poz. 1578 oraz z 2011 r. Nr 117, poz. 677.

[46](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, Nr 219, poz. 1706, z 2011 r. Nr 82, poz. 451, Nr 185, poz. 1092, Nr 201, poz. 1183.

[47](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 229, poz. 1494, z 2011 r. Nr 134, poz. 777, Nr 201, poz. 1183.

[48](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 40, poz. 230, z 2011 r. Nr 22, poz. 114, Nr 92, poz. 529, Nr 163, poz. 981, Nr 185, poz. 1092.

[49](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 56, poz. 459, Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, Nr 238, poz. 1578, z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 113, poz. 659, Nr 203, poz. 1192.

[50](#) Zmiana wymienionej ustawy została ogłoszona w Dz. U. z 2010 r., Nr 182, poz. 1228.

[51](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 96, poz. 620, z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 185, poz. 1092.

[52](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 84, poz. 455.

[53](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 84, poz. 455, Nr 185, poz. 1092.

[54](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 185, poz. 1092.

[55](#) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 203, poz. 1192.

Uzasadnienie projektu ustawy o umowie związku partnerskiego

Nie ma w Polsce wiarygodnych badań na temat ilości konkubinatów. Jedynie szacunkowo podaje się, że związków takich może być pomiędzy 100.000, a 2.000.000. Najbardziej wiarygodne wydają się być dane Głównego Urzędu Statystycznego, który podczas Narodowego Spisu Powszechnego na rok 2002 ustalił istnienie 198.025 zadeklarowanych przez respondentów związków konkubenckich osób różnych płci, co oznacza pozostawanie w nich prawie 400.000 mieszkańców Polski. Nie zostały jednak uwzględnione związki osób tej samej płci. Od tego czasu upłynęło już prawie 10 lat, zaś wyniki spisu powszechnego przeprowadzonego pomiędzy 1 kwietnia 2011 r. a 30 czerwca 2011 r. nie zostały jeszcze opublikowane. Problemem, jeżeli chodzi o ustalenie w miarę wiarygodnych danych w tej materii, jest to, że podanie informacji o pozostawaniu w związku nieformalnym jest dobrowolne, co rzutuje na wiarygodność wspomnianych ustaleń.

Odnosnie związków osób jednej płci przypomnieć również należy, że w Polsce karalność homoseksualizmu zniósł kodeks karny z 1932 roku. Wciąż nie ma jednak rzetelnych danych, co do ilości gospodarstw domowych prowadzonych przez takie związki w Polsce.

Powyższe uwagi uzasadniają stwierdzenie, iż zarówno konkubinat, jak i niezależnie od niego związki osób tej samej płci są w Polsce legalne niemal od wieku. Konkubinat był uznawany w szeregu orzeczeń sądów polskich, jako podstawa do stosownych rozliczeń majątkowych, czy też znajduje swoje odbicie w szeregu przepisów prawa powszechnie obowiązującego upoważniając, czy to do odmowy składania zeznań w procesie karnym, czy to do wstąpienia w stosunek najmu, czy też dając szereg innych uprawnień. Podobnie rzecz się ma ze stałymi związkami osób tej samej płci. Uznaje się obecnie w orzecznictwie, że wywołują one istotne skutki prawne w sferze majątkowej i nie ma podstaw, aby różnicować w sferze praw majątkowych takie związki od konkubinatów osób różnych płci.

Przykładem mogą być wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie IV CSK 301/07 opublikowany w OSNC 2009/2/29, Biul.SN 2008/3/9 i Lex Nr 361309, gdzie wprost stwierdzono, iż *„rozliczenie majątkowe po ustaniu faktycznego związku osobisto-majątkowego osób tej samej płci następuje na podstawie przepisów kodeksu cywilnego odpowiednich do treści stosunków ukształtowanych w danym związku”*, jak i wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie I ACa 590/06 opublikowany w OSAB 2007/1/10 i Lex Nr 259105, gdzie stwierdzono, iż: *„Pod pojęciem konkubinatu należy rozumieć stabilną, faktyczną wspólnotę osobisto-majątkową dwojga osób. Bez znaczenia we wspomnianym aspekcie jest płeć”*, a także, iż *„nie ma podstaw do stosowania odmiennych zasad przy rozliczaniu konkubinatu homoseksualnego niż te, które mają zastosowanie odnośnie konkubinatu heteroseksualnego.”* Podobne poglądy wyrażano i w innych rozstrzygnięciach.

Tym samym celem projektowanej regulacji nie jest, legalizacja czy to konkubinatu, czy to związków osób tej samej płci. Związki te są prawnie dozwolone i akceptowane, czego najlepszym dowodem jest, że uzyskują one ochronę sądową.

Inną sprawą jest okoliczność, że brakuje w ustawodawstwie polskim regulacji umożliwiającej unormowanie relacji pomiędzy osobami pozostającymi w takim związku w sposób zapewniający przewidywalność ich przyszłej sytuacji. Orzecznictwo zasadniczo przyjmuje zasadę, iż dla wzajemnych rozliczeń partnerów takiego związku należy korzystać

z regulacji najbardziej pasujących do konkretnego przypadku. Najczęściej są to przepisy kodeksu cywilnego o spółce, o zniesieniu współwłasności, czy też o bezpodstawnym wzbogaceniu. W konsekwencji osoby, które ułożyły sobie życie w takich związkach zdane są na niepewność, co do swojej przyszłości, zaś o wyniku ich ewentualnych rozliczeń majątkowych z partnerem lub partnerką decydować będzie często ułomna pamięć świadków, czy też silniejsza pozycja jednego z partnerów lub kwalifikacje zatrudnionych przez nich pełnomocników procesowych. Takie problemy mają również pary osób tej samej płci, które nie mogą swoich wzajemnych relacji poddać regulacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, bowiem nie mogą wstąpić w związek małżeński.

Taka niepewność przyszłości nie jest korzystna ze względów społecznych, bowiem i prowadzi do zbędnych i to długich sporów sądowych, i obniża aktywność oraz produktywność takich osób, a nawet wpływa na ich stan zdrowia (powszechnie wiadomym jest, iż osoby pozostające w stabilnym związku i pewne swojej sytuacji prawnej cieszą się lepszym zdrowiem), co rodzi zbędnie większe koszty opieki zdrowotnej. Wreszcie brak uregulowania wzajemnej alimentacji osób, których związki konkubenckie się rozpadły zwiększa koszty pomocy społecznej udzielanej przez Państwo słabszym finansowo stronom takich związków.

Co więcej, czego nie można pomijać, obecne ustawodawstwo nie chroni przed wchodzeniem w związki konkubenckie osób pozostających formalnie w małżeństwie. W takiej sytuacji również konkubent lub konkubina otrzymują ochronę prawną dla swoich roszczeń majątkowych, czasem kosztem majątku małżeńskiego. Zaakceptował to m.in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 czerwca 1996 r. podjętej w sprawie III CZP 70/96 i opublikowanej w OSNC 1996/11/145 oraz w Lex Nr 25824.

Dlatego też zdaniem autorów projektu niezbędne jest przyjęcie ustawy, która umożliwiła będzie zainteresowanym osobom, niezależnie od ich płci uregulowanie wzajemnych stosunków osobistych i majątkowych w sposób przewidziany prawem powszechnie obowiązującym. Jest to dyktowane względami pragmatycznymi, bowiem powinno i zwiększyć jakość życia tych mieszkańców Polski, którzy nie chcąc lub z jakiegoś względu

nie mogąc zawrzeć małżeństwa powinni mieć zaoferowaną przez prawo powszechnie obowiązującą alternatywną możliwość standardowego uregulowania swoich relacji. Powinno to skutkować faktycznym zmniejszeniem obciążeń finansowych Państwa. Ponadto regulacja taka powinna zwiększyć przejrzystość i jawność życia społecznego w Polsce, bowiem umożliwiając zawieranie rejestrowanych umów takich związków, jednocześnie będzie czyniło owe związki jawnymi, acz nadal prywatnymi. Wreszcie ze względów etycznych trudno jest zaakceptować sytuację, w której Państwo odmawiałoby części swoich obywateli możliwości regulowania w sposób ustandaryzowany sytuacji prawnej zawieranych przez nich związków, zwłaszcza gdy nie wpływałoby to na sytuację prawną osób trzecich.

Nie można również pominąć okoliczności, iż obecny stan prawny prowadzi w efekcie do fikcji prawnych. Mianowicie, od czasu przystąpienia do Unii Europejskiej obywatele polscy mogą swobodnie podróżować po jej terytorium, mogą się też na stałe lub na krótko osiedlać w innych krajach Unii, w szczególności w krajach, w których istnieją prawne regulacje umożliwiające rejestrowanie związków konkubenckich, czy też partnerskich, a nawet zawieranie małżeństw przez osoby tej samej płci. Takich krajów jest zdecydowana większość w Unii Europejskiej. Brak uregulowania tej sfery przez polskiego ustawodawcę i tak nie uniemożliwi formalizowania takich związków przez obywateli polskich, a jednocześnie będzie oznaczał pozostawienie sfery prawnej związków tego typu praktyce, która siłą rzeczy będzie musiała sięgać do prawa obcego, a nie do prawa polskiego. Pomijając niewątpliwie komplikacje dla praktyki stosowania prawa ustawodawcy polskiemu nie wolno oddawać prymatu prawu obcemu w regulowaniu sytuacji prawnej obywateli polskich, jak i w sposób faktyczny, poprzez swoje zaniechanie, zachęcać części obywateli do korzystania z możliwości dawanych przez prawo innych krajów.

Z tych względów proponujemy uchwalenie ustawy regulującej umowę związku partnerskiego. Ustawa ta nie powinna powodować obciążeń budżetu Państwa, a w perspektywie kilku lat powinna zacząć przynosić zauważalne oszczędności, czy to w sferze pomocy społecznej, czy też w sferze kosztów opieki zdrowotnej.

Rozdział pierwszy ustawy składa się z dwóch przepisów, z których artykuł 1 ust.1 tłumaczy cel ustawy, zaś art.2 tłumaczy podstawowe pojęcia ustawy. Zwrócić należy uwagę na art.1 ust.2. Celem tego przepisu jest pozostawienie osobom pozostającym w związkach konkubenckich możliwości rezygnacji z zawierania jakiejkolwiek umowy, jak i umożliwienie im zawieranie innych nieregulowanych ustawą umów normujących ich wzajemne relacje.

Rozdział drugi ustawy składa się z pięciu przepisów i reguluje sposób zawarcia umowy związku partnerskiego. Podstawowym założeniem jest uniemożliwienie pozostawania jednocześnie przez jedną osobę równocześnie w małżeństwie i w związku partnerskim regulowanym ustawą. Dlatego też projektowane regulacje musiały zostać skorelowane z przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Stąd zarówno przesłanki pozytywne umożliwiające zawarcie umowy, jak i negatywne uniemożliwiające zawarcie umowy związku partnerskiego, jak i reguły unieważnienia takiej umowy zostały opisane analogicznie jak w przypadku małżeństwa, z tym tylko wyjątkiem, że nie ma ograniczenia dla zawarcia takiej umowy przez osoby chore psychicznie, jeżeli w chwili zawarcia takiej umowy nie jest ograniczona ich poczytalność. Taka korelacja jest niezbędna również ze względu na bezpieczeństwo obrotu, bowiem co do zasady umowa związku partnerskiego rodzić może istotne konsekwencje majątkowe dla jej stron, co może także wpływać na sytuację prawną i faktyczną ich wierzycieli. Z tego też względu, odmiennie niż w przypadku małżeństwa, przewidziano możliwość uznania umowy za bezskuteczną względem wierzyciela, co będzie następowało na zasadzie akcji pauliańskiej regulowanej art.527 i n. kodeksu cywilnego.

Umowa związku partnerskiego nie jest małżeństwem, zatem nie może być zawarta przed kapłanem. Z drugiej strony ustawa umożliwia zawarcie takiej umowy przed notariuszem. W umowie notarialnej strony mogą odmiennie niż przewiduje to ustawa uregulować jedynie swoje stosunki majątkowe, w inne sfery wzajemnych relacji nie mogą ingerować.

Ustawa ponadto nie wymaga dla zawarcia umowy związku partnerskiego ani dochowania uroczystej formy, ani obecności świadków.

Rozdział trzeci reguluje stosunki osobiste partnerów. Pierwszy z przepisów tam zawartych przedstawia generalne obowiązki partnerów. W kolejnym reguluje się ich sytuacje

mieszkaniową stanowiąc, że z mieszkania jednego z nich ma prawo korzystać drugi z partnerów, zaś w razie przemijającej przeszkody (np. choroby) każdy z partnerów może załatwiać za drugiego partnera sprawy drobne, w szczególności odbierać należności.

Zasadą jest solidarna odpowiedzialność partnerów za zobowiązania zaciągane przez każdego z nich w zakresie wspólnego gospodarstwa domowego.

Szczególne znaczenie ma art.10 projektowanej ustawy. Stanowi on normę generalną pozwalającą uniknąć ingerowania w szereg innych ustaw, które posługują się pojęciami tam opisanymi w celu opisanie bliskiego stosunku pomiędzy dwiema osobami uzasadniającego określone uprawnienia. Partner będzie zawsze traktowany, jako osoba bliska dla drugiego z partnerów.

Stosunki majątkowe pomiędzy partnerami reguluje rozdział czwarty ustawy. Przewiduje on, jako zasadę wspólność majątkową partnerów. Autorzy projektowanej regulacji stanęli przed dylematem, czy poszukiwać odmiennego uregulowania majątku wspólnego partnerów i ich majątków odrębnych wprowadzając w ten sposób kolejną, odmienną od obowiązującej dla małżeństwa regulację, dzięki czemu przy okazji uniknęliby zarzutów nadmiernego podobieństwa obu regulacji, czy też skorzystać z tej istniejącej już – uznawanej przez autorów projektu za bardzo dobrą – regulacji i uniknąć jednocześnie wprowadzania do systemu prawnego kolejnej odmiennej listy tego, co ma stanowić majątek odrębny. Zdaniem autorów lepiej jest korzystać z istniejących i to dobrych rozwiązań prawnych, niż na siłę wprowadzać odmienności, które jedynie skutkowałyby zamieszczeniem w praktyce stosowania prawa. Ma to szczególne znaczenie przy przyjęciu zasady wspólności majątkowej partnerów oraz odpowiedzialności majątkiem wspólnym i solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania zaciągnięte w zakresie zarządu majątkiem wspólnym

Autorzy projektu (vide art. 22) w zakresie rozwiązań prawnych mających umożliwić egzekucję z majątku wspólnego zobowiązań zaciągniętych przez jednego z partnerów sięgnęli do przepisów kodeksu postępowania cywilnego, które obowiązywały do 5 lutego 2005 r. i umożliwiały bez większych ograniczeń nadanie klauzuli wykonalności przeciwko drugiemu małżonkowi tytułowi wykonawczemu wydanemu przeciwko jednemu z

małżonków. Przepisy te, jako nie dość dobrze chroniące majątek wspólny małżonków zostały zastąpione obecną, silniejszą regulacją. Nic nie stoi na przeszkodzie jednak, aby je wykorzystać na potrzeby dochodzenia roszczeń z majątku wspólnego partnerów, tym bardziej, że były doskonale znane przez lata, co obecnie znakomicie ułatwi ich stosowanie. Związek partnerski z założenia nie jest tak chroniony jak małżeństwo, zatem w jego przypadku należy silniej chronić sytuację wierzycieli, niż to ma obecnie miejsce w przypadku małżeństwa.

Art.14 reguluje wzajemne stosunki partnerów w zakresie praw do majątku wspólnego oraz zarządu nim. Większość z tej regulacji została zaczerpnięta z przepisów o spółce zawartych w kodeksie cywilnym, a często stosowanych do rozliczeń konkubenckich w orzecznictwie sądów polskich.

Piąty rozdział traktuje o dziedziczeniu. Zdaniem autorów projektu na zrównanie w prawach z małżonkiem w zakresie dziedziczenia zasługiwać będą jedynie trwałe związki partnerskie, a przynajmniej takie, które przetrwały minimum rok. Osoby pozostające w związkach partnerskich krócej będą mogły regulować swoją sytuację za pomocą testamentów.

Regulując w rozdziale szóstym rozwiązanie związku partnerskiego autorzy projektu zrezygnowali z możliwości jej wypowiedzenia, a to z tego względu, iż jeżeli partnerzy będą akceptowali chęć zakończenia umowy wyrażaną przez jednego z nich zawsze będą mogli złożyć oświadczenia w tej materii przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Ustawa nie wymaga jednoczesności tych oświadczeń. W innych sytuacjach powstanie niepewność prawna uzasadniająca, chociażby z uwagi na potrzebę ochrony osób trzecich, konieczność interwencji sądu. Postępowanie sądowe w przedmiocie rozwiązania umowy związku partnerskiego ma się sprowadzić jedynie do ustalenia ustania wspólnego pożycia stron. Jest to odmienne od rozwiązania małżeństwa, które jako związek trwały i uprzywilejowany konstytucyjnie uzasadnia pełne wyjaśnianie przyczyn, dla którego ono się zakończyło porażką. Projektowane postępowanie sądowe w sprawie rozwiązania umowy związku partnerskiego ma być krótkie, szybkie i nie obejmować ustalania winy. Z tego względu

podział majątku wspólnego będzie możliwy tylko na zgodny wniosek stron. W konsekwencji koszt takiego postępowania będzie dla budżetu relatywnie niski.

Ustawa przewiduje dla partnera, który po ustaniu obowiązywania umowy związku partnerskiego znajdzie się w niedostatku możliwość żądania alimentów od drugiego partnera przez okres trzech lat od wygaśnięcia umowy. Powinno to odciążyć państwo w sferze pomocy społecznej.

Ustawa nie reguluje żadnych kwestii związanych z rodzicielstwem, opieką, czy też zmianą nazwiska. Zagadnienia te są zadowalająco uregulowane w innych ustawach i nie ma potrzeby w nie dodatkowo ingerować.

Ustawa nie daje ponadto żadnych dodatkowych korzyści finansowych stronom umów związków partnerskich. W szczególności należy wskazać, że przyjęcie zasady wspólności majątku partnerów ma na celu zabezpieczenie osoby o słabszej pozycji finansowej lub zawodowej, albo też osoby, która za zgodą partnera skoncentrowała się na prowadzeniu gospodarstwa domowego umożliwiając drugiej stronie umowy rozwój zawodowy. Wspólność majątku partnerskiego ma na celu wzmocnienie wspólności interesów obu stron umowy.

Jednocześnie nie uzasadnia ona sama z siebie przyznawania stronom umowy przywilejów podatkowych analogicznych jak dla małżeństwa, polegających chociażby na uprawnieniu do wspólnego opodatkowania się. Przyznanie takich uprawnień byłoby do tego przedwczesne, bowiem w chwili obecnej nie da się w sposób wiarygodny oszacować liczby osób, które w najbliższych latach skorzystają z możliwości zawarcia umów związku partnerskiego, a tym samym nie byłoby możliwości oszacowania potencjalnych kosztów takich uprawnień dla budżetu państwa. Brak takiego przywileju podatkowego nie wpłynie jednak niekorzystnie na sytuację prawną osób zawierających umowy związku partnerskiego, bowiem w chwili obecnej i tak one nie mają możliwości korzystania z takich uprawnień, a jeżeli nie będą chciały ponosić wspólnej odpowiedzialności za zobowiązania, to będą miały uprawnienie do wyłączenia wspólności majątku partnerskiego w drodze aktu notarialnego.

Projektowana ustawa zakłada zmiany w 54 ustawach. Zmiany te będą miały na celu uniknięcie pozostawiania partnerów w stosunku podległości w instytucjach państwowych, zapewnienie bezstronności urzędników, sędziów i członków władz instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, a także spółek prawa handlowego. Mają też na celu zapewnienie uprawnień partnerów, jako osób bliskich osób przy wznowieniu postępowań prawem przewidzianych lub uprawnienia do odmowy zeznań lub wyjaśnień. Mają także uregulować postępowania sądowe toczące się w związku z rozwiązaniem umów związków partnerskich oraz dochodzenie należności publicznych lub prywatnych od partnerów. Mają również zapewnić uprawnienia partnerów w związku z zapewnianiem potrzeb mieszkaniowych lub ze śmiercią jednego z nich.

Projektowana ustawa, jak i jej uzasadnienie, posługuje się słowem „partner” użytym w rodzaju męskim dla oznaczenia każdego z partnerów niezależnie od ich, jej lub jego płci. Autorzy zaniechali równoczesnego używania sformułowania partner lub partnerka ze względu na potrzebę zapewnienia przejrzystości tekstu. Jednocześnie z tych samych przyczyn używają określenia „strona umowy” jedynie w rodzaju żeńskim, choć oznacza ono każdą ze stron umowy niezależnie od ich, jego lub jej płci. Zaniechanie poszukiwania męskiego odpowiednika tego określenia z pewnością zrównoważy użycie wcześniejszego pojęcia jedynie w rodzaju męskim.

Projekt nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządów terytorialnych.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 6 września 2012 r.

BAS-WAPEiM-2278/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o umowie związku partnerskiego (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Artur Dunin)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Wnioskodawcy przedkładają projekt ustawy o umowie związku partnerskiego. Zgodnie z art. 1 ust. 1, celem ustawy jest umożliwienie osobom zamierzającym pozostawać w stałym pożyciu uregulowanie ich sytuacji prawnej w zakresie stosunków osobistych, majątkowych i spadkowych w drodze umowy rejestrowanej w urzędzie stanu cywilnego. W projekcie zdefiniowano pojęcie „stałego pożycia” jako *pozostawanie przez dwie osoby w związku opartym na więzi gospodarczej, emocjonalnej przez okres nie krótszy niż trzy miesiące kalendarzowe*. Projekt ustawy zakłada uregulowanie: zasad zawarcia umowy związku partnerskiego (rozdział 2), stosunków osobistych, czyli równych praw i obowiązków w związku partnerskim oraz zasad korzystania z prawa do mieszkania, działania w sprawach zwykłego zarządu czy zaciągania zobowiązań (rozdział 3), stosunków majątkowych (rozdział 4), dziedziczenia (rozdział 5), ustaniania obowiązywania umowy związku partnerskiego (rozdział 6).

W rozdziale 7 projektu zakłada się nowelizację ponad 50 ustaw, w tym m.in.

- ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 ze zm.),

- ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.),
- ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.),
- ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) i in.

Proponowana ustawa miałaby wejść w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia (art. 76 projektu).

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Kwestia zawierania umów dotyczących związku partnerskiego leży poza zakresem prawa Unii Europejskiej.

Należy jednak podkreślić, że w prawie Unii Europejskiej jedną z podstawowych zasad ogólnych jest zasada niedyskryminacji, wyrażona w odniesieniu do przynależności państwowej w art. 18 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE). W art. 19 TfUE przyznano kompetencje Radzie (za zgodą Parlamentu Europejskiego) do ustanawiania środków niezbędnych w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Na podstawie tego przepisu przyjmowane są szczegółowe akty prawne, takie jak np. dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz. Urz. UE L 303, z 2.12.2000 r., s. 16), która wyznacza ogólne ramy dla walki z dyskryminacją ze względu m.in. na orientację seksualną.

Wskazać należy również na ugruntowane orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: Trybunał) dotyczące niedyskryminacji, w tym na orzeczenia w sprawie C-147/08 *Jürgen Römer przeciwko Freie und Hansestadt Hamburg* (niepubl.), C-267/06 *Tadao Maruko* (Zb. Orz. 2008, s. I-1757), C-144/04 *Werner Mangold* (Zb. Orz. 2005, s. I-9981), C-555/07 *Seda Küçükdeveci* (Zb. Orz. 2010, s. I-365).

Ponadto należy przywołać przepisy dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Państw Członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz. Urz. UE L 158, z 30.4.2004 r., s. 1; dalej jako: dyrektywa),

dotyczące przyznania partnerom pozostającym w zarejestrowanych związkach partnerskich, prawa do wjazdu, pobytu i wyjazdu z terytorium państwa członkowskiego. Dyrektywa 2004/38/WE nie nakłada w żadnej mierze na państwa członkowskie obowiązku przyjęcia przepisów dotyczących związków partnerskich. Jednak państwo członkowskie – jeżeli uznaje równoważność związków partnerskich i małżeństw – ma obowiązek przyznać prawa członka rodziny związane z wjazdem, pobytem i wyjazdem z terytorium UE również partnerom obywateli UE i innym wymienionym wyżej osobom związanym z partnerem.

Na marginesie warto dodać, że w instytucjach UE trwają prace nad projektem rozporządzenia Rady w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w zakresie skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich (KOM(2011) 127 wersja ostateczna). Projekt ten nie został jednak jeszcze ostatecznie uchwalony i z tego względu nie będzie prowadzona analiza zgodności przedstawionych projektów ustaw z jego przepisami.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt ustawy o związkach partnerskich zakłada uregulowanie sytuacji prawnej osób, zamierzających pozostawać w stałym pożyciu (art. 1 projektu), poprzez umożliwienie im zawarcia umowy związku partnerskiego. Należy podkreślić, że sama instytucja związku partnerskiego nie jest uregulowana w prawie Unii Europejskiej. Potwierdza to orzecznictwo Trybunału – przykładowo w orzeczeniu w sprawie C-147/08 *Römer* Trybunał wskazał, że na obecnym etapie rozwoju prawa Unii ustawodawstwo dotyczące stanu cywilnego mieści się w kompetencjach państw członkowskich.

Tym niemniej, należałoby zastanowić się, czy nie dochodzi do zrównania instytucji małżeństwa z instytucją związku partnerskiego, pod kątem realizacji ww. przepisów dotyczących niedyskryminacji. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału (por. wyrok w sprawie C-147/08 *Römer*), porównywanie sytuacji małżeństwa i partnerów pozostających w związku partnerskim powinno opierać się na analizie skoncentrowanej na prawach i obowiązkach małżonków i zarejestrowanych partnerów, jakie wynikają z obowiązujących przepisów krajowych. Jak wynika z kolei z wyroku w sprawie C-267/06 *Tadao Maruko*, dotyczącego odmowy przyznania renty rodzinnej zarejestrowanemu partnerowi zmarłego członka zakładowego systemu emerytalnego, Trybunał nie dokonał porównania małżeństwa i zarejestrowanego związku partnerskiego prawa niemieckiego, lecz opierając się na analizie prawa niemieckiego przeprowadzonej przez sąd krajowy uznał, że w prawie niemieckim istniało stopniowe zbliżenie reżimu prawnego utworzonego dla zarejestrowanego

związku partnerskiego z reżimem prawnym obowiązującym w przypadku małżeństwa.

Należy zaznaczyć, że w opiniowanym projekcie ustawy nie przewidziano formalnie zrównania instytucji małżeństwa i związku partnerskiego (nie ma odrębnego przepisu o tym stanowiącego), nie wynika to również z porównania zakresu praw przyznanych partnerom w porównaniu do małżeństwa. Gdyby jednak, w toku dalszych prac nad projektem ustawy okazało się, że instytucja związku partnerskiego stanie się instytucją zbliżoną do małżeństwa, to wprowadzenie do prawa polskiego takiej instytucji będzie wymagać – w świetle prawa Unii Europejskiej – zagwarantowania partnerom określonych praw, wynikających z wymienionych w punkcie 2 opinii aktów prawnych UE.

W obecnej wersji projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o umowie związku partnerskiego nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

dr Agnieszka Grzelak

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Dyrektor Biura Analiz
Sejmowych

Zbigniew Wrona

Deskryptory bazy REX: związek partnerski, równość, Unia Europejska

Warszawa, 6 września 2012 r.

BAS-WAPEiM-2279/12

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o umowie związku partnerskiego (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Artur Dunin) jest projektem ustawy wykonującej
prawo Unii Europejskiej

Wnioskodawcy przedkładają projekt ustawy o umowie związku partnerskiego. Zgodnie z art. 1 ust. 1, celem ustawy jest umożliwienie osobom zamierzającym pozostawać w stałym pożyciu uregulowanie ich sytuacji prawnej w zakresie stosunków osobistych, majątkowych i spadkowych w drodze umowy rejestrowanej w urzędzie stanu cywilnego. W projekcie zdefiniowano pojęcie „stałego pożycia” jako *pozostawanie przez dwie osoby w związku opartym na więzi gospodarczej, emocjonalnej przez okres nie krótszy niż trzy miesiące kalendarzowe*. Projekt ustawy zakłada uregulowanie: zasad zawarcia umowy związku partnerskiego (rozdział 2), stosunków osobistych, czyli równych praw i obowiązków w związku partnerskim oraz zasad korzystania z prawa do mieszkania, działania w sprawach zwykłego zarządu czy zaciągania zobowiązań (rozdział 3), stosunków majątkowych (rozdział 4), dziedziczenia (rozdział 5), ustaniania obowiązywania umowy związku partnerskiego (rozdział 6).

W rozdziale 7 projektu zakłada się nowelizację ponad 50 ustaw, w tym m.in.

- ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 ze zm.),
- ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.),
- ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.),
- ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 161, poz. 1688 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) i in.

Proponowana ustawa miałaby wejść w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia (art. 76 projektu).

Przedłożony projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o umowie związku partnerskiego nie ma na celu wykonania prawa UE, a zatem **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu.

Autor:

dr Agnieszka Grzelak

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Dyrektor Biura Analiz
Sejmowych

Zbigniew Wrona

Deskryptory bazy REX: związek partnerski, równość, Unia Europejska

**PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY PROKURATURY**

Warszawa, dnia 5 października 2012 roku

KRP 001/642/12

dot. GMS-WP-173-267/12

SEKRETARIAT SZEFA KS

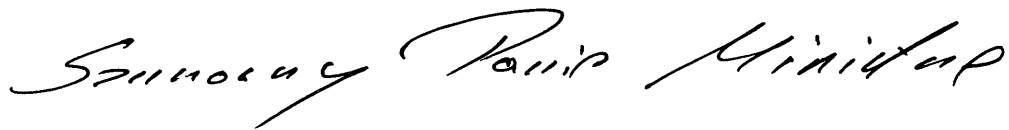
L.dz.

Data wpływu 05 10 2012

Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

W związku z przesłanym do Krajowej Rady Prokuratury *poselskim projektem ustawy o umowie związku partnerskiego*, uprzejmie informuję, iż Krajowa Rada Prokuratury opiniować będzie powyższy projekt na posiedzeniu w dniach 22-24 października 2012 roku.

Edward Zalewski

Warszawa, dnia października 2012 r.

KRK/IV/823/12

SEKRETARIAT SZEFKA KS

L.dz.

Data wpływu 06.10.2012

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

ul. Wiejska 4/6/8

00 – 902 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 września 2012 r., sygn. GMS-W8-173-267/12, dotyczące poselskiego projektu ustawy o umowie związku partnerskiego, w imieniu Krajowej Rady Komorniczej uprzejmie informuję, iż przedstawiony projekt co do sposobu zaproponowanej regulacji oraz budowy i konstrukcji proponowanych przepisu w zasadniczej części nie budzi zastrzeżeń. Nie dotyczy on też organizacji i działania samorządu komorniczego ani sądowego postępowania egzekucyjnego.

Z poważaniem

Prezes

Krajowej Rady Komorniczej

Rafał Fronczek

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 11 października 2012 r.

ZW/0714/250/12

Warszawa, 11 października 2012 r.

Pan
Lech Czapla
Szef
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 września 2012 r., dotyczące przedłożenia opinii nt. poselskiego projektu ustawy: **o umowie związku partnerskiego**, w załączeniu, uprzejmie przekazujemy opinię otrzymaną z województwa lubuskiego.

Z wyrazami szacunku

/-/ Bogdan Ciepielewski
Dyrektor Biura ZWRP

Lubuskie

Wicemarszałek Województwa Lubuskiego
Maciej Szykuła

Zielona Góra, 3 października 2012 r.

DS.IV.910.14.2012

Pan
Bogdan Ciepalewski
Dyrektor Biura
Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Świętojerska 5/7
00-236 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektore!

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Infrastruktury Społecznej odpowiadając na prośbę dotyczącą przedłożenia opinii na temat poselskiego projektu ustawy o umowie związku partnerskiego uprzejmie informuje, że trudno wyrazić jednoznaczną opinię, gdyż zakres zaproponowanych rozwiązań nie ma bezpośredniego wpływu na działania merytoryczne podejmowane przez Departament.

Nie mniej jednak, w naszej opinii powstanie nowej instytucji, czyli związku partnerskiego pomiędzy dwoma osobami, niezależnie od ich płci oraz regulacja ich wzajemnych stosunków osobistych i majątkowych może mieć negatywny wpływ na postrzeganie małżeństwa, jako filaru funkcjonowania rodziny.

Chcielibyśmy również przytoczyć zapis art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej, głoszący, że „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”. Reasumując, na gruncie Konstytucji traktowanie związków innych niż małżeństwo w sposób uprzywilejowany jest niezgodne z prawem i dyskryminujące wobec pozostałych obywateli.

M. powołaniem

M. Szykuła

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubuskiego

ul. Podgórna 7
65-057 Zielona Góra
tel. +48/68/45 65 282, fax +48/68/32 83 999
www.lubuskie.pl

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

Data wpływu 16 10 2012

DOLiS-033-458/12/MS/62407

Warszawa, dnia 16 października 2012 r.

Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

ul. Wicjska 4/6/8

00 – 902 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 24 września 2012 r., data wpływu do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych – 26 września 2012 r., znak: GMS-WP-173-267/12, przy którym przekazano poselski projekt ustawy o umowie związku partnerskiego - uprzejmie informuję, iż z punktu widzenia przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) do powyższego projektu Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych uwag nie zgłasza.

z powodzeniem

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
z up. 2 - cu Generalnego Inspektora

Andrzej Lewiński
Andrzej Lewiński

Warszawa, 10 października 2012 r.

DP-IV-MJ-024-858/12

SEKRETARIAT SZEFKA KS

L.dz.

Data wpływu 17 10 2012

Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do pisma z dnia 24 września 2012 r. (znak: GMS-WP-173-267/12) dotyczącego poselskiego projektu ustawy o umowie związku partnerskiego uprzejmie informuję, że Narodowy Bank Polski nie zgłasza uwag do powyższego dokumentu.

z powierzeniem

